

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, eläkesäätiölakia, vakuutuskassalakia, merimieseläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, Kevasta annettua lakia ja valtion eläkerahastosta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan muutettaviksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annettua lakia ja työntekijän eläkelakia.

Esityksen tarkoituksena on uudistaa työeläkevakuutusyhtiön ja Kevan omistajaohjauksen periaatteiden laatimista ja julkistamista koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan lisättäviksi sisältönsä vastaavat säännökset eläkesäätiölakiin, vakuutuskassalakiin, merimieseläkelakiin, maatalousyrittäjän eläkelakiin ja valtion eläkerahastosta annettuun lakiin siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset koskevat lakisääteistä eläkevakuuttamista. Kaikilla työeläkelaitoksilla olisi esityksen mukaan oltava vähintään yleisluontoiset omistajaohjauksen periaatteet.

Jos työeläkelaitos sijoittaa sellaisten kohdeyhteisöiden osakkeisiin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, työeläkelaitoksen olisi omistajaohjauksen periaatteissa kerrottava sijoitusstrategian ja omistajaohjauksen periaatteiden välisestä liitynnästä. Periaatteissa olisi tällöin kerrottava tavoista, joiden avulla työeläkelaitos pyrkii saamaan tietoja ja seuraamaan kohdeyhteisöiden ja niiden johdon toimintaa. Työeläkelaitoksen olisi tällöin myös määritettävä ja kerrottava ne menettelyt, joiden avulla se mahdollisesti pyrkii vaikuttamaan kohdeyhteisöiden toimintaan, sekä työeläkelaitoksen ja kohdeyhteisöiden, sen muiden osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien välisen vuoropuhelun periaatteet.

Omistajaohjauksen periaatteet olisi lisäksi julkistettava työeläkelaitoksen internetsivuilla. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen osalta sallittaisiin omistajaohjauksen periaatteiden yleisesti saatavilla pitäminen muulla vastaavalla tavalla.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotetaan myös eräitä lähipiiritoimia ja johdon palkitsemista sekä niistä päättämistä koskevia tarkennuksia. Ne ovat pääosin teknisluonteisia ja tarpeellisia vakuutusyhtiölakiin ja osakeyhtiölakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Tältä osin työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa pyrittäisiin muutamaa yksityiskohtaa lukuun ottamatta säilyttämään nykytila.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 Nykytila.....	4
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Lainsäädäntö.....	4
Käytäntö.....	5
1.2 Nykytilan arviointi.....	9
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	10
2.1 Esityksen tavoitteet.....	10
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	11
3 Esityksen vaikutukset.....	12
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	12
Omistajaohjaus ja työeläkevakuutusyhtiöiden hallinto.....	12
Osakesijoitusten vuosituottoprosentin määräytyminen.....	14
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
3.3 Ympäristövaikutukset.....	14
3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
4 Asian valmistelu.....	15
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	15
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	16
5 Riippuvuus muista esityksistä.....	18
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	19
1 Lakiehdotusten perustelut.....	19
1.1 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä.....	19
1.2 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta.....	22
1.3 Eläkesäätiölaki.....	23
1.4 Vakuutuskassalaki.....	23
1.5 Merimieseläkelaki.....	23
1.6 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	23
1.7 Laki Kevasta.....	23
1.8 Laki valtion eläkerahastosta.....	24
1.9 Työntekijän eläkelaki.....	24
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	25
3 Voimaantulo.....	25
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	25
Lakiehdotukset.....	27
1. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta.....	27
2. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	31
3. Laki eläkesäätiölain muuttamisesta.....	32
4. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta.....	33
5. Laki merimieseläkelain muuttamisesta.....	34
6. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	35
7. Laki Kevasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	36

HE 313/2018 vp

8. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta	37
9. Laki työntekijän eläkelain 168 §:n muuttamisesta.....	38
Liitteet.....	39
Rinnakkaistekstit.....	39
1. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	39
2. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	44
7. Laki Kevasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	45
9. Laki työntekijän eläkelain 168 §:n muuttamisesta	47
Asetusluonnos.....	49
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus osakesijoitusten vuosituottoprosentin laskennassa käytettävästä eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan enimmäispaino-osuudesta	49

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lainsäädäntö

Omistajaohjauksen osalta työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 9 a §:n 1 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja. Pykälän 2 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on johdettava yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 b §:ssä säädetään työeläkevakuutusyhtiön velvollisuudesta laatia omistajaohjauksen periaatteet. Omistajaohjauksen periaatteissa on pykälän 1 momentin mukaan vahvistettava, miten yhtiön omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään. Esitöiden mukaan työeläkevakuutusyhtiö määrittää itse, mitä asioita omistajaoikeuksien käyttämisestä periaatteisiin sisällytetään. Säännöksellä korostetaan hallituksen velvollisuutta laatia itsenäiset työeläkevakuutusyhtiön omistajaohjauksen suuntaviivat. (HE 96/2014 vp).

Momentin mukaan periaatteissa on arvioitava myös yhtiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon työeläkevakuutusyhtiön edut.

Pykälän 2 momentin mukaan omistajaohjauksen periaatteet on julkistettava. Esitöiden mukaan työeläkevakuutusyhtiö päättää periaatteiden julkistamisen tavan, mutta periaatteiden tulee olla helposti saatavilla esimerkiksi yhtiön internetsivuilla. Voimassa oleva säännös on pakottava eikä noudata tai selitä -periaatetta ole säädetty.

Työeläkeyhtiöiden omistajaohjauksen periaatteiden tarkkuus ja kattavuus vaihtelevat. Käytännössä ainakin suurimmat työeläkevakuutusyhtiöt ovat julkistaneet omistajaohjauksen periaatteensa varsin seikkaperäisesti.

Työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 10 b §:ää vastaavat säännökset sisältyvät Kevasta annetun lain (66/2016) 10 §:ään.

Voimassa olevassa eläkesäätiölaissa (1774/1995), vakuutuskassalaissa (1164/1992), merimieseläkelaiissa (1290/2006), maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) tai valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006) ei ole omistajaohjauksen periaatteiden tai niiden toteutumista koskevan selvityksen laatimista tai julkistamista koskevia säännöksiä.

Lähipiiritoimien ja niistä päättämisen osalta on erityisesti otettava huomioon, että työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 e §:ssä on asiasta nimenomainen säännös. Pykälän 1 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on päätettävä yhtiötä koskevasta merkittävästä liiketoimesta silloin, kun liiketoimen toisena osapuolena on momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu johdon lähipiiriin kuuluva henkilö. Pykälän 2 momentin nojalla työeläkevakuutusyhtiön on pidettävä ajantasaista julkista luetteloa 1 momentissa tarkoitetuista liiketoimista, niiden osapuolista ja niiden keskeisistä ehdoista. Luettelon ylläpito on järjestettävä luotettavalla tavalla. Momentissa säädetään myös luettelon tietojen säilytysajasta ja henkilötietojen salassa-

pidosta. Pykälän 3 momentissa on säädetty 1 ja 2 momentin säännösten soveltamisesta lisäksi liiketoimiin, jotka on tehty työeläkevakuutusyhtiön ja muun tahon kuin 1 momentissa tarkoitettun henkilön välillä, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää 1 ja 2 momentin säännöksiä.

Lähtökohtaisesti muista kuin merkittävistä lähipiiritoimista päättää työeläkevakuutusyhtiön hallitus tai toimitusjohtaja yleistoimivaltansa perusteella. Tällaisissa asioissa päätöksentekijänä ei siten tarvitse välttämättä olla hallitus. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 f §:n nojalla hallitukseen, sen jäsenen ja päätöksentekoon sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvun 2, 3, 5—7, 11—16 ja 25—28 §:ää. Esimerkiksi osakeyhtiölain 6 luvun 3 §:ssä säädetään nimenomaisesti hallituksen päätösvaltaisuudesta.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 a §:n 1 momentin nojalla työeläkevakuutusyhtiön hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja yhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn. Hallituksen jäsen ei myöskään saa osallistua työeläkevakuutusyhtiön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hän on palvelussuhteessa kolmanteen, kolmantena olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa, hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka jos hänellä on odotettavissa sopimuksesta olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa työeläkevakuutusyhtiön edun kanssa. Sanottu koskee pykälän 2 momentin nojalla myös muuta oikeustointia kuin sopimusta sekä oikeudenkäyntiä ja muuta vastaavaa menettelyä, jossa yhtiö käyttää puhevaltaa. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 11 §:n 4 momentin nojalla toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä hallituksen jäsenestä säädetään tämän lain 10 a §:ssä. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b §:n 4 momentin nojalla hallintoneuvostoon, sen jäsenen ja päätöksentekoon sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 3—6 §:ssä säädetään hallituksen päätöksenteosta, esteellisyydestä ja kokoontumisesta.

Siltä osin kuin lähipiiritoimia koskeva asia voi tulla yhtiökokouksessa päätettäväksi, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 §:n 1 momentin mukaan yhtiökokouksessa päätösvaltaa käyttävät yhtiön osakkaat noudattaen, mitä vakuutusyhtiölain (521/2008) 5 luvussa yhtiökokouksesta säädetään. Tästä yhtiökokousta koskevasta yleisperiaatteesta huolimatta on kuitenkin otettava huomioon, että työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n 3 momentin mukaan tiettyjä vakuutusyhtiölain 5 luvun säännöksiä ei sovelleta. Näitä lainkohtia ovat vakuutusyhtiölain 5 luvun 3 § sekä 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta.

Työeläkevakuutusyhtiön johdon palkitsemisesta päättämisen osalta on ainoastaan yleisluontoinen säännös työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 12 f §:ssä. Työeläkevakuutusyhtiön palkitsemisjärjestelmän tulee olla yhtiön toiminnan tarkoituksen ja tavoitteiden mukainen sekä vastata yhtiön pitkän aikavälin etua. Palkitsemisjärjestelmässä on erityisesti otettava huomioon työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus sosiaaliturvaan kuuluvan lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen harjoittajana. Palkitsemisjärjestelmän tulee olla sopusoinnussa yhtiön riskienhallinnan kanssa ja edistää sitä. Palkitsemisjärjestelmä ei saa kannustaa liialliseen riskinottoon. Laissa ei ole nimenomaisia hallituksen jäsenten tai toimitusjohtajan palkitsemisesta päättämistä koskevia säännöksiä, joten päätöksenteossa noudatetaan lain yleisiä säännöksiä.

Käytäntö

Suomessa toimii yksi säännelty markkina eli Nasdaq Helsinki Oy:n ylläpitämä Helsingin Pörssi, joka on osa maailman suurinta pörssitoimialan yritystä Nasdaq Inc:iä. Helsingin Pörssi on osa Nasdaq Nordicia, joka käsittää Nasdaq-konsernin pohjoismaisten ja Baltian pörssien tarjonnan Helsingissä, Kööpenhaminassa, Tukholmassa, Islannissa (Reykjavikissa), Tallinnas-

HE 313/2018 vp

sa, Riiassa ja Vilnassa. Helsingin Pörssin markkina-arvo oli marraskuun 2017 lopussa 225 miljardia euroa.

Suomen markkinoilla suurimpia sijoittajia ovat työeläkelaitokset, joiden sijoitusomaisuus oli vuoden 2016 alussa noin 180,8 miljardia euroa ja mainitun vuoden lopussa noin 190,2 miljardia euroa. Vuonna 2016 eläkevarojen sijoitustuotot yhteensä olivat noin 10,6 miljardia euroa. Työeläkelaitosten eläkevarat jakautuivat seuraavasti:

	TyEL-yhtiöt	TyEL-säätiöt	TyEL-kassat	TyEL yhteensä	Merimies-eläkekassa	Yhteensä
2014	103 539	3 043	3 007	109 589	964	110 553
2015	107 722	3 064	3 225	114 011	1 016	115 027
2016	112 079	3 233	3 347	118 659	1 069	119 728
	Keva	Valtio	Kirkko	Muut julkiset		Yhteensä
2014	42 306	17 600	1 243	1 438		62 587
2015	44 949	17 853	1 310	1 440		65 552
2016	48 635	18 767	1 424	1 433		70 258
	YEL-vakuuttajat	MELA				Yhteensä
2014	130	81				211
2015	131	96				227
2016	125	108				233

Taulukko 1. Eläkevarat vuosina 2014—2016, miljoonaa euroa.

Lähde: Eläketurvakeskus 2017: Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2016, Eläketurvakeskuksen tilastoja 14/2017, s. 36, saatavilla: <https://www.etk.fi/wp-content/uploads/Tyoelakkeiden-rahoitus-vuonna-2016.pdf>, viitattu 23.11.2018.

	Eläkevakuutusyhtiöt			Eläkesäätiöt ja -kassat		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Rahamarkkinasijoitukset	4,1	4,6	3,2	6,8	9,1	8,5
Lainat	3,7	3,5	4,7	2,5	1,6	1,1
Joukkovelkakirjat	32,2	31,6	31,7	34,6	32,4	31,9
Kiinteistöt ja kiinteistö-osakkeet	12,0	11,3	9,5	14,3	13,7	14,3
Noteeratut osakkeet	29,9	30,7	32,2	34,3	34,6	36,0
Hedge-rahastot	9,5	9,6	10,7	2,7	2,7	1,1
Muut osakesijoitukset	8,6	8,6	8,0	4,9	6,0	7,2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

HE 313/2018 vp

	Yksityinen sektori			Julkinen sektori			Kaikki		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Rahamarkkina-sijoitukset	4,3	5,0	3,5	4,7	9,1	10,4	4,4	6,5	6,1
Lainat	3,7	3,4	4,4	0,9	0,7	0,6	2,6	2,4	3,0
Joukkovelka-kirjat	32,1	31,4	31,5	37,7	35,0	33,4	34,2	32,7	32,2
Kiinteistöt ja kiinteistö-osakkeet	12,3	11,6	10,0	5,6	5,6	5,1	9,9	9,5	8,2
Hedge-rahastot	9,0	9,1	10,1	4,5	5,3	5,2	7,4	7,7	8,2
Noteeratut osakkeet	30,3	31,0	32,5	40,8	38,2	39,1	34,1	33,6	35,0
Muut osake-sijoitukset	8,4	8,5	8,1	5,7	6,0	6,1	7,4	7,6	7,3
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Taulukko 2. Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin vuosina 2014—2016, prosenttia.

Lähde: Eläketurvakeskus 2017: Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2016, Eläketurvakeskuksen tilastoja 14/2017, s. 37, saatavilla: <https://www.etk.fi/wp-content/uploads/Tyoelakkeiden-rahoitus-vuonna-2016.pdf>, viitattu 23.11.2018.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkevarojen sijoitusrakenteet ovat nykyisin karkealla tasolla melko samantyyppisiä. Eroja seuraa kuitenkin muun muassa siitä, että yksityisten alojen työeläkelaitoksille ja Merimieseläkekassalle on säädetty vakavaraisuus- ja tuottovaatimussäännökset. Kevaa ja Valtion eläkerahastoa eivät sido yksityisten alojen toimijoille säädetty vakavaraisuusvaatimukset. Yksityisten alojen vakavaraisuus- ja tuottovaatimukset voivat tietyntilaisissa markkina- ja vakavaraisuustilanteessa rajoittaa riskinottoa enemmän kuin julkisten alojen eläkkeitä hoitavilla laitoksilla. Myös takaisinlainauksen mahdollisuus yksityisten alojen puolella vaikuttaa sijoitusten kohdentumiseen (allokaatioon), kun taas julkisten alojen puolella ei ole tällaista mahdollisuutta. Julkisten alojen eläkevakuuttajien sijoitusjakaumassa voidaan kiinnittää huomiota yksityisiä aloja suurempaan osakepainotteisuuteen (ks. taulukko 2).

Yhteistä kaikille työeläkelaitoksille on, että onnistunut sijoitustoiminta edellyttää sijoittajalta hyvää riskienhallintaa. Varat on myös osattava hajauttaa sekä alueellisesti että eri omaisuuslajeihin. Työeläkelaitokset tekivät sijoituksia pitkään pääasiassa kotimaisiin kohteisiin ja euroalueelle. Sijoitukset kohdistuivat myös nykyistä enemmän korko- ja kiinteistö-sijoituksiin. Tänä päivänä sijoitusten painopiste on siirtynyt osakesijoituksiin ja lisäksi euroalueen ulkopuolelle, missä talouskasvu on ollut lähialueita nopeampaa. Suomeen tehdyt sijoitukset ovat yksityisalojen työeläkelaitoksilla julkisaloja yleisempiä. Euroalueen ulkopuolisten sijoitusten osuus vaihtelee eläkelaitostyypeittäin. (Eläketurvakeskus 2017: Työeläkkeiden rahoitus vuonna

HE 313/2018 vp

na 2016, Eläketurvakeskuksen tilastoja 14/2017, s. 23 ja 24, saatavilla: <https://www.etk.fi/wp-content/uploads/Tyoelakkeiden-rahoitus-vuonna-2016.pdf>, viitattu 23.11.2018.)

Erityisesti yksityisten alojen työeläkelaitokset ovat lisänneet osakesijoitusten osuutta sijoitus-salkuissaan. Tämä saattaa osaltaan olla seurausta ennätyskallisen alhaisesta korkotasosta ja näiden sijoitustuotteiden tuottotasosta. Tätä saattaa selittää myös se, että lainsäädäntöä on yksityisten alojen puolella kehitetty viime vuosina osakesijoituksia suosivaan suuntaan. Erityisesti osaketuottosidonnaisuuden asteen eli järjestelmän yhteisellä vastuulla olevan osakeriskin nostaminen 20 prosenttiin on merkinnyt sitä, että kullakin työeläkelaitoksella on kannuste sijoittaa vähintään 20 prosenttia vastuuvelkaa vastaavista varoista osakkeisiin, tai muutoin työeläkelaitos ottaa poikkeamariskiä. Viime kädessä sijoitusten erilainen jakautuminen on kuitenkin seurausta kunkin työeläkelaitoksen riskinottoa koskevista valinnoista.

Suorien osakesijoitusten osuuden kasvamisesta seuraa myös se, että työeläkelaitosten mahdollisuus vaikuttaa kohdeyhteisöihin omistajaohjauksen keinoin on lisääntynyt. Vuonna 2016 työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuuden kokonaismäärästä 14,1 miljardia euroa oli sijoitettuna suomalaisiin pörssiyrityksiin. Työeläkevakuutusyhtiöt omistivat noin seitsemän prosenttia koko Helsingin Pörssin markkina-arvosta. Osa työeläkevakuutusyhtiöstä on suuria sijoittajia Helsingin Pörssissä verrattuna esimerkiksi Suomen suurimpiin rahastoyhtiöihin tai henkivakuutusta harjoittaviin ensi- tai jälleenvakuutusyhtiöihin.

Voimassa olevat säännökset omistajaohjauksen periaatteista ja niiden julkistamisesta koskevat viittiä työeläkevakuutusyhtiötä ja Kevaa. Kaikki työeläkevakuutusyhtiöt ja Keva ovat laatineet periaatteet, mutta neljän työeläkevakuutusyhtiön ja Kevan omistajaohjauksen periaatteet ovat saatavilla eläkelaitoksen internetsivuilla. Yhden työeläkelaitoksen periaatteita ei löytynyt tämän internetsivuilta, mutta asia korjaantunee vuoden 2019 osalta annettavista tiedoista alkaen. Eläkelaitokset ovat siten pääosin noudattaneet hyvin voimassa olevan lain vaatimusta tietojen julkistamisesta.

Neljä työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat omistajaohjauksen periaatteissaan todenneet, että sijoitustoiminnan tavoitteena on tuottojen tai arvonnousun saaminen sijoitetuille pääomille. Kolme työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat lisäksi laajentaneet tavoitteita koskevaa tarkasteluaan toteamalla, että sijoitustoimintaa harjoitetaan sen turvaamiseksi, että työeläkkeet voidaan rahoittaa kestäväällä tavalla pitkällä aikavälillä. Tämä tehtävä tavoite tosin on työeläkejärjestelmän taustalla ja ilmenee työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 2 §:stä. Neljä työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat myös kertoneet, että ne pyrkivät erilaisin toimenpitein kannustamaan, johtamaan tai vaikuttamaan kohdeyhteisöissä siten, että ne menestyisivät taloudellisesti. Siten työeläkelaitokset pyrkivät tuottotavoitteidensa saavuttamiseen, jonka avulla puolestaan työeläkejärjestelmän rahoitus voidaan osaltaan turvata. Työeläkevakuutusyhtiöt ja Keva ovat tehneet pääosin nimenomaisesti selkoa siitä, miten sijoitusstrategia tavoitteinen sekä omistajaohjauksen periaatteet keinoineen liittyvät toisiinsa.

Neljä työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat kertoneet, millä tavoin ne pyrkivät seuraamaan kohdeyhteisöiden toimintaa. Kerrotut menetelmät ja painotukset vaihtelevat hieman eläkelaitos- ja kohdeyhteisökohtaisesti. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että nämä eläkelaitokset korostavat kohdeyhteisön säännöllisen, monipuolisen, oikea-aikaisen ja läpinäkyvän raportoinnin ja tiedottamisen merkitystä. Toistuvasti mainittuna kohdeyhteisön seurannan menetelmänä voidaan pitää myös yhteydenottoja kohdeyhteisön johtoon joko itse taikka valtakirjaneuvonantajan tai rahastonhoitajan välityksellä. Näin voidaan ymmärtää ja arvioida kohdeyhteisön ja johdon toimintaa.

Neljä työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat kertoneet, millä tavoin ne pyrkivät vaikuttamaan kohdeyhteisöiden toimintaan. Nämä eläkelaitokset osallistuvat kohdeyhteisöiden yhtiökokouksiin, vaikka osallistumisen asteen ja tavan välillä vaikuttaa olevan eroja johtuen muun muassa yksittäisen kohdeyhteisön omistususuuden suuruudesta ja kohdeyhteisön kokouspaikkakunnan sijainnista. Kaksi työeläkevakuutusyhtiötä ovat julkistaneet luettelon yhtiökokouksista ja merkittävimmistä äänestyksistä vuonna 2017 (tieto syyskuuhun 2018 mennessä). Kolmas työeläkevakuutusyhtiö on aloittanut äänestyspäätöstensä raportoinnin vuodesta 2018 alkaen. Muiden työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan osallistumisesta tai raportoinnin alkamisesta ei ole saatavilla tietoa näiden internetsivuilta.

Pääosin työeläkevakuutusyhtiöt ja Keva korostavat kohdeyhteisön hallituksen jäsenten valinnan merkitystä. Kolme työeläkevakuutusyhtiötä kertovat osallistuvansa aktiivisesti kohdeyhteisöiden nimitysvaliokuntiin, jos se on mahdollista. Nämä yhtiöt ovat myös laatineet varsin yksityiskohtaiset periaatteet yhtiön edustajan valintamenettelystä kohdeyhteisön toimielimiin. Yksi työeläkevakuutusyhtiöistä ilmoittaa omistajaohjauksen periaatteissaan, ettei se pääsääntöisesti pyri saamaan ehdokkaitaan kohdeyhteisöiden toimielinten jäseniksi, vaikkei sitä sinänsä estetä tai rajoitetaakaan. Keva pitää osallistumista hallituksen jäsenten nimitysmenettelyyn mahdollisena sekä Kevan edustajan osallistumista kohdeyhteisön johdon toimielimiin mahdollisena mutta poikkeuksellisenä.

Toistuvasti mainittuna vaikuttamisen menetelmänä voidaan pitää myös yhteydenottoja kohdeyhteisön johtoon joko itse taikka valtakirjaneuvonantajan tai rahastonhoitajan välityksellä. Näin voidaan ilmaista kohdeyhteisölle työeläkelaitoksen omat linjaukset ja odotukset.

Kolme työeläkevakuutusyhtiötä ja Keva ovat kertoneet muiden osakkeenomistajien kanssa käytävästä vuoropuhelusta. Yksi työeläkevakuutusyhtiöistä on kiinnittänyt huomiota ainoastaan sen ja kohdeyhteisön johdon väliseen vuoropuheluun eikä ole ottanut nimenomaista kantaa osakkeenomistajien väliseen kanssakäymiseen.

Neljä työeläkeyhtiötä ja Keva ovat lisäksi kertoneet omistajaohjauksen periaatteissaan verrattain laajasti niistä kohdeyhteisöiden hallintoon liittyvistä linjauksistaan, mitä ne osakkeenomistajina arvostavat ja eivät arvosta.

1.2 Nykytilan arviointi

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja muiden työeläkelaitosten tehtävänä on harjoittaa sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuutusta hoitamalla eläketurvan toimeenpanoa ja yhtiölle ja laitoksille tätä varten kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla. Mainittujen tavoitteiden turvaamiseksi työeläkelaitokset tavoittelevat mahdollisimman hyviä sijoitustuottoja ja sijoitusten turvaamista. Työeläkelaitoksilla on huomattava yhteiskunnallinen merkitys paitsi lakisääteisen työeläkejärjestelmän täytäntöönpanijoina myös merkittävänä institutionaalisina sijoittajina. Noin 160 miljardin euron sijoitusomaisuudellaan työeläkevakuutusyhtiöt ja Keva ovat kansallisesti suurimpia sijoittajiamme. Muidenkaan työeläkelaitosten sijoitustoimintaa ei voida pitää merkityksettömänä. Merkittävänä sijoittajina työeläkelaitosten on tärkeää kuvata, miten ne pyrkivät varmistamaan nämä tavoitteet omistajaohjauksen keinoin. Läpinäkyvyyden ja raportoinnin avulla on mahdollista saada tietoa ja arvioida sitä, miten ne sijoitustoimintansa osalta pyrkivät hoitamaan lakisääteisen tehtävänsä ja miten ne onnistuvat siinä.

Työeläkevakuutusyhtiöt ja Keva ovat noudattaneet hyvin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja osin julkistaneet tarkempaa tietoa omistajaohjauksen periaatteista kuin voimassa olevassa laissa edellytetään. Kuitenkin niiden ja muiden eläkelaitosten merkittävä asema ja muu tällä osa-

alueella tapahtuva lainsäädännön kehittyminen huomioon ottaen olisi perusteltua ottaa lakiin nykyistä hieman yksityiskohtaisempaa sääntelyä omistajaohjauksen periaatteiden laatimisesta ja julkistamisesta.

Henkivakuutusta harjoittavia ensi- ja jälleenvakuutusyhtiöitä sekä vapaaehtoista lisäeläketoimintaa harjoittavia eläkesäätiöitä ja vakuutuskassoja koskevat jatkossa direktiivin 2007/36/EY tietyt institutionaalisia sijoittajia koskevat säännökset. Mainitussa direktiivissä on yksityiskohtaista sääntelyä omistajaohjauksen periaatteiden laatimisesta ja julkistamisesta. Direktiivin säännökset ovat myös yksityiskohtaisempia kuin voimassa olevan lain säännökset, jotka koskevat työeläkevakuutusyhtiöitä ja Kevaa. Voimassa olevien säännösten tarkentaminen varmistaisi siten myös sen, ettei institutionaalisia sijoittajia ja muita merkittäviä sijoittajia kohdella lainsäädännössä olennaisesti eri tavoin. Direktiiviä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin tai muihin työeläkelaitoksiin, eikä direktiivistä seuraa Suomea velvoittavaa tarvetta muuttaa työeläkelaitoksia koskevaa lainsäädäntöä.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain lähipiiriliiketoimia ja palkitsemisjärjestelmää koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2015 alusta. Niiden osalta ei ole havaittu olennaisia sisällöllisiä muutostarpeita. Kuitenkin osakeyhtiölakiin ja vakuutusyhtiölakiin ehdotettujen muutosten sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain viittaussäännösten johdosta viimeksi mainitun lain säännöksiä on tarpeellista täsmentää. Tältä osin työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa pyrittäisiin lähinnä säilyttämään nykytila. Samalla lakiin voidaan kuitenkin lisätä tiettyjä päätöksentekomenettelyä selkeyttäviä säännöksiä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Esityksen tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä lakisäateisen työeläketurvan toimeenpanosta huolehtivien työeläkelaitosten toiminnan läpinäkyvyyttä ja avoimuutta, raportoinnin oikea-aikaisuutta sekä julkista luotettavuutta. Näiden tavoitteiden toteutumisen parantamiseksi ja toiminnan julkisuuden lisäämiseksi on tarve säätää uusia tarkentavia vaatimuksia omistajaohjauksen periaatteista sekä ulottaa sääntely työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan lisäksi myös muihin työeläkelaitoksiin sekä Valtion eläkerahastoon. Muita työeläkelaitoksia ovat Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Merimieseläkekassa sekä lakisäateistä työeläkevakuutustoimintaa harjoittavat eläkesäätiöt ja eläkekassat.

Toisessa samanaikaisesti vireillä olevassa hallituksen esityksessä henkivakuutusta harjoittavien ensi- ja jälleenvakuutusyhtiöiden osalta omistajaohjauksen periaatteiden laatimisesta ja julkistamisesta maksutta internetsivuilla on tarkoitus säätää jatkossa vakuutusyhtiölaissa. Samoin sisällöltään vastaavat säännökset on tarkoitus ulottaa myös eläkesäätiölaissa vapaaehtoista lisäeläketoimintaa harjoittaville A-eläkesäätiöille ja AB-eläkesäätiöiden A-osastoille sekä vakuutuskassalaissa lisäeläketoimintaa harjoittaville eläkekassoille (ks. jäljempänä Riippuvuus muista esityksistä -jakso).

Työeläkelaitoksille uskottujen merkittävien lakisäateisten tehtävien ja niihin liittyvien yhteiskunnallisten vaikutusten vuoksi on perusteltua, että työeläkelaitosten toiminnassa noudatetaan vähintään yhtäläisiä sijoitustoiminnan avoimuuden periaatteita kuin, jotka ovat voimassa muiden vastaavien sijoittajien osalta.

Työeläkelaitosten toimintamuodot, sijoitusstrategiat ja omistusosuudet yksittäisissä kohdeyhteisöissä vaihtelevat. Osalla työeläkelaitoksista on merkittävä osuus suoria osakesijoituksia pörssi-yhtiöissä, osalla ei välttämättä juuri lainkaan. Ehdotusten tarkoituksena ei ole ohjata yk-

sittäistä työeläkelaitosta muuttamaan omaa sijoitusstrategiaansa tai omistajaohjaustoimintaansa nykyisestä, esimerkiksi muuttamaan portfoliosijoittamista aktiiviseksi omistajaohjaukseksi tai päin vastoin.

Ehdotettujen säännösten tavoitteena on myös vahvistaa pörssiosakkeisiin sijoittavien työeläkelaitosten omistajavaikuttamisesta raportointia ja julkistamista. Tarkoituksena on lisäksi omistajaohjauksen toteuttamistapojen avoimuuden lisääminen. Avoimempi omistajaohjaus vaikuttaisi osaltaan myönteisesti myös muiden sijoittajien omistajavaikuttamiseen ja sijoituspäätöksiin, kun laajemmalla sijoittajajoukolla olisi käytössään omien sijoituspäätöstensä tueksi suurten sijoittajien omistajaohjauksen periaatteet.

Nykyistä avoimempi omistajaohjaus vahvistaa osakkeenomistajan ja sijoituskohteena olevan yhtiön suhdetta sekä parantaa yleistä sijoittajansuojaa. Lisäksi omistajaohjauksen periaatteiden ulottaminen myös niille työeläkelaitoksille, joita velvoitteet eivät tällä hetkellä koske, luo sijoitustoimintaan ja -markkinoille tasapuolisemmat toiminta- ja kilpailuedellytykset. Tasapuolinen toimintaympäristö edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta ja ennakoitavuutta sekä lisää sijoittajansuojaa.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan kaikilla työeläkelaitoksilla olisi velvollisuus laatia vähintäänkin yleisluonteiset omistajaohjauksen periaatteet. Periaatteissa olisi vähintäänkin tehtävä avoimesti selkoa siitä, pyritäänkö kohdeyhteisöiden toimintaan tai hallintoon vaikuttamaan suoraan valtakirjaneuvonantajien tai esimerkiksi välillisesti rahastonhoitajien kautta.

Jos työeläkelaitos sijoittaa sellaisten kohdeyhteisöiden osakkeisiin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa valtiossa, ehdotuksen yksityiskohtaisemmat vaatimukset koskevat ainoastaan tällaisia eläkelaitoksia. Tällöin ehdotuksen mukaan työeläkelaitoksen on omistajaohjauksen periaatteissa ensiksi kerrottava sijoitusstrategian ja omistajaohjauksen periaatteiden välisestä liitynnästä. Työeläkelaitokset käyttävät vaihtelevassa laajuudessa omistajan hallinnollisia oikeuksia kohdeyhteisöissä, millä pyritään varmistumaan kohdeyhteisön kannattavuudesta, työeläkelaitoksen tuottotavoitteen saavuttamisesta sekä viime kädessä eläkejärjestelmän rahoituksen turvaamisesta.

Ehdotuksen yksityiskohtaisempien vaatimusten mukaan työeläkelaitoksen on toiseksi kerrottava niistä tavoista, joiden avulla se pyrkii saamaan tietoja ja seuraamaan kohdeyhteisöiden ja niiden johdon toimintaa. Työeläkelaitokset saavat kohdeyhteisöistä verrattain laajasti tietoa esimerkiksi tilinpäätöksistä, toimintakertomuksista ja pörssiyhtiöiden jatkuvan tiedonantovelvollisuuden kautta. Työeläkelaitokset voivat myös ottaa yhteyttä kohdeyhteisön johtoon joko suoraan tai välillisesti.

Ehdotuksen yksityiskohtaisempien vaatimusten mukaan työeläkelaitoksen on kolmanneksi määritettävä ja kerrottava ne menettelyt, joiden avulla se mahdollisesti pyrkii vaikuttamaan kohdeyhteisön toimintaan. Samoin neljänneksi on määritettävä ja kerrottava työeläkelaitoksen ja kohdeyhteisön, sen muiden osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien välisen vuoropuhelun periaatteet.

Jos ehdotettavat yksityiskohtaisemmat vaatimukset tulevat sovellettaviksi, ehdotusten vähimmäisvaatimusten puitteissa työeläkelaitokset voivat mukauttaa omistajaohjausta koskevaa raportointiaan sijoitustoimintansa ja vaikutusmahdollisuuksiensa laadun ja laajuuden mukaisesti. Työeläkelaitoksen mahdollisuuksia vaikuttaa kohdeyhteisöiden päätöksentekoon saattaa vähentää esimerkiksi työeläkelaitoksen tietoinen päätös, ettei kohdeyhteisöiden hallintoon läh-

tökohtaisesti pyritä vaikuttamaan tai osallistumaan. Vaikutusmahdollisuuksia saattaa vähentää myös sellainen vähäinen omistusosuus kohdeyhteisöissä, ettei työeläkelaitos pysty osallistumaan lainkaan kohdeyhteisön hallintoelinten työskentelyyn tai ettei työeläkelaitoksen vaikutamispyrkimyksillä ole olennaista käytännön merkitystä kohdeyhteisöiden hallinnossa. Vaikutusmahdollisuuksia erityisesti eläkesäätiöissä saattaa konsernitilanteissa vähentää myös se seikka, että ainakaan suomalaisissa osakeyhtiöissä yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella ei voi osallistua yhtiökokoukseen eikä tällaista osaketta oteta huomioon, kun päätöksen tekemiseksi tai tietyn oikeuden käyttämiseksi edellytetään tiettyä määränemmistöä tai kaikkien osakkeenomistajien suostumusta (osakeyhtiölain 5 luvun 9 §). Esimerkiksi tällaiset tosiasialliset työeläkelaitoksen vaikutusmahdollisuuksia kohdeyhteisöissä vähentävät seikat voidaan todeta tiiviisti omistajaohjauksen periaatteissa.

Ehdotuksen mukaan omistajaohjauksen periaatteet olisi lisäksi julkistettava työeläkelaitoksen internetsivuilla. Sääntelytaakan vähentämiseksi eläkesäätiöiden ja eläkekassojen osalta sallittaisiin vaihtoehtoisesti periaatteiden yleisesti saatavilla pitäminen muulla vastaavalla tavalla.

Työeläkelaitoksille, jotka sijoittavat pörssiosakkeisiin Suomessa tai muussa ETA-valtiossa, ehdotetaan siten joko tarkennettuja tai kokonaan uusia omistajaohjausperiaatteita koskevia säännöksiä riippuen siitä, sisältyykö voimassa olevaan lakiin laitoksia koskevia omistajaohjaussäännöksiä entuudestaan. Esityksellä tarkennettaisiin työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan omistajaohjausta koskevia säännöksiä. Lisäksi muita työeläkelaitoksia koskeviin lakeihin liittäisiin vastaavat säännökset.

Lähipiiriliiketoimien, palkitsemisen ja niitä koskevan päätöksenteon osalta työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia on perusteltua muuttaa siten, että voimassa olevan lain systematiikka säilytetään. Siten on tarpeellista säätää tiettyjen vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain määritelmien ja säännösten soveltamatta jättämisestä työeläkevakuutusyhtiöissä. Näiltä osin asioista säädettäisiin jatkossakin työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa. Selkeyden vuoksi lakiin on kuitenkin myös tarpeellista lisätä tiettyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenen sekä toimitusjohtajan päätöksenteko- ja ilmoitusmenettelyitä koskevia säännöksiä.

Lisäksi valmistelun aikana on ilmennyt, että työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain (947/2016) voimaantuloa ja hallituksen valintaa koskevan säännöksen tulkintaan on liittynyt epäselvyyttä. Tämän vuoksi mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti hallituksen kokoonpanon tulisi olla lailla 947/2016 muutetussa momentissa säädetyin mukainen vuodesta 2020 alkaen. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 e §:n 5 momentin mukaan varajäseneen sovelletaan samoja säännöksiä kuin varsinaiseen jäseneseen. Laissa ei kuitenkaan ole muita säännöksiä varajäsenistä. Lakia on tulkittu siten, että työeläkevakuutusyhtiöt ovat voineet melko vapaasti päättää varajäsenistä. Uusi 9 e §:n 3 momentti ei muuta tätä periaatetta, eikä edellytä varajäsenten vaihtamista tai niiden määrän muuttamista tai siitä säätämistä.

Lisäksi ehdotetaan, että työntekijän eläkelaisissa tarkoitettua osaketuottosidonnaista lisävakuumusvastuuta koskevan vuosituottoprosentin määräytymismenettely yhdenmukaistettaisiin muiden työeläkealaa koskevien laskentakertoimien määräytymismenettelyiden mukaiseksi.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Omistajaohjaus ja työeläkevakuutusyhtiöiden hallinto

Finanssivalvonnan valvottavarekisterin tietojen mukaan Suomessa on viisi työeläkevakuutusyhtiötä; 13 lakisääteistä eläketurvaa hoitavaa eläkesäätiötä, viisi lakisääteistä eläketurvaa hoitavaa eläkekassaa ja 1 konkurssissa oleva eläkekassa; sekä Keva, valtion eläkerahasto, Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan omistajaohjauksen periaatteet, jotka on laadittu voimassa olevan lain nojalla, täyttävät vähäisin täsmennyksin ehdotuksen vaatimukset. Yhden työeläkevakuutusyhtiön olisi julkistettava laatimansa omistajaohjauksen periaatteet internetsivuiltaan. On arvioitavissa, että näissä eläkelaitoksissa omistajaohjauksen periaatteiden päivittämiseen, jota muutoinkin tehtäisiin, sekä julkistamiseen liittyvästä ajankäytöstä aiheutuvat laskennalliset standardikustannukset ovat yhteensä joitakin tuhansia euroja.

Esityksessä ehdotettavat uudet vaatimukset kohdistuvat ensi sijassa muihin työeläkelaitoksiin kuin työeläkevakuutusyhtiöihin tai Kevaan. Muiden kuin mainittujen työeläkelaitosten on laadittava ja julkistettava omistajaohjauksen periaatteet, jos niin ei ole vielä tehty. Omistajaohjauksen periaatteissa on erityisesti tarkennettava tietoja siltä osin, kuin työeläkelaitokset sijoittavat osakkeisiin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla ETA-valtiossa. Omistajaohjauksen periaatteet on myös julkistettava taikka eläkesäätiöiden ja -kassojen osalta vaihtoehtoisesti pidettävä muutoin yleisesti saatavilla. On arvioitavissa, että näissä eläkelaitoksissa omistajaohjauksen periaatteiden laatimiseen ja julkistamiseen liittyvästä henkilöstön ajankäytöstä aiheutuvat laskennalliset standardikustannukset ovat yhteensä joitakin kymmeniä tuhansia euroja. Kustannukset painottuvat lyhyelle aikavälille. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että muiden kuin tässä esityksessä olevien institutionaalisten sijoittajien osalta Euroopan komissio on arvioinut, että omistajaohjauspolitiikan laatiminen ja julkistaminen aiheuttaisi noin 670—1070 euron kustannukset yhdelle sääntelyn kohteena olevalle toimijalle.

Jos työeläkelaitos sijoittaa sellaisten kohdeyhteisöiden osakkeisiin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla ETA-valtiossa, jatkossa myös työeläkelaitosten omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanon raportoinnista seuraisi kuluja. Täytäntöönpanon raportointi liittyisi ainakin merkittäviin äänestyksiin ja äänestyskäyttämiseen niissä. Tällaisten kulujen määrä painottuu alkuvaiheeseen, jossa luodaan kullekin työeläkelaitokselle sopiva raportoinnin laajuus ja tapa ottaen huomioon kunkin työeläkelaitoksen toiminnan erityispiirteet. On arvioitavissa, että täytäntöönpanon seurantaan koskevan raportointijärjestelmän luomiseen ja tietojen julkistamiseen liittyvästä henkilöstön ajankäytöstä ja muiden resurssien käytöstä aiheutuvat laskennalliset standardikustannukset ovat yhteensä joitakin kymmeniä tuhansia euroja vuodessa. Kustannukset painottuvat lyhyelle aikavälille ja todennäköisesti vähenevät, kun toimintatavat vakiintuvat. Kustannuksia saattaa pienentää myös kuitenkin mahdollisuus poiketa raportointivaatimuksista selittämällä, miksi niistä on poikettu. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että muiden kuin tässä esityksessä olevien institutionaalisten sijoittajien osalta Euroopan komissio on arvioinut, että yhteenveto äänestyskäyttämisestä aiheuttaisi noin 500 euron kustannukset vuosittain yhdelle sääntelyn kohteena olevalle toimijalle.

Jatkossa myös omistajaohjauksen periaatteiden mahdollisesta päivittämisestä, hyväksymismenettelyistä ja julkistamisesta saattaa aiheutua kuluja. Tällaisten kulujen määrä on yhteydessä päivittämisen aikavälin pituuteen ja laajuuteen, ja kulujen määrää on vaikea arvioida.

Työeläkelaitosten kokoihin suhteutettuna omistajaohjauksen periaatteisiin liittyvät kertaluonteiset ja jatkuvat kustannukset ovat hyvin vähäisiä.

Työeläkevakuutusyhtiöille ehdotettavat lähipiiritoimia ja päätöksentekoa koskevat tarkennukset selventävät sovellettavia säännöksiä. Nykytilaan nähden tarkennukset ovat vähäisiä, eikä

niillä arvioida olevan merkittäviä taloudellisia laskettavissa olevia euromääräisiä vaikutuksia tai periaatteellisia vaikutuksia.

Osakesijoitusten vuosituottoprosentin määräytyminen

Osakesijoitusten vuosituottoprosentin määräytymisen osalta esityksen taloudellisia vaikutuksia on arvioitu Eläketurvakeskuksen kokoaman tietoaineiston pohjalta työeläkelaitosten aiemmin toteutuneiden osakepainojen ja -tuottojen toteuman perusteella.

Osakesijoitusten vuosituottoprosentti vaikuttaa osaltaan työeläkelaitosten rahastonsiirtovelvoitteen määrään. Rahastonsiirtovelvoite tarkoittaa määrää, jolla kunkin työeläkelaitoksen pitää vuosittain sijoitustoiminnan tuotoilla täydentää tulevan eläkemenon rahoittamiseen varattuja rahastoja. Työeläkelaitosten osakepainot ja osakesijoituksista saatavat tuotot vaihtelevat muun muassa taloussuhdanteiden, sijoitusmarkkinoiden sekä kunkin toimijan vakavaraisuuden mukaan. Myös työeläkelaitoksittain on vaihtelua. Pääosin osakesijoitusten osuus vaihtelee noin 20 prosentista 40 prosenttiin laitoksittain ja alalla keskimäärin. Vuoden 2017 lopussa työeläkelaitosten tässä tarkasteltujen osakesijoitusten osuus vaihteli laitoksittain 1 prosentista 51 prosenttiin sijoitusomaisuudesta. Samana aikana osakesijoitusten vuosituotto vaihteli laitoksittain -3 prosentista 13 prosenttiin. Esityksen euromääräisiä vaikutuksia ei siten pystytty arvioimaan. Eläketurvakeskuksen tietoaineiston perusteella esityksellä voidaan arvioida olevan vähäinen vaikutusrahastonsiirtovelvoitteeseen, eikä vaikutus olisi systemaattisesti velvoitetta korottava tai vähentävä. Esimerkiksi seitsemän edellisen vuoden toteutuneista osakepainoista ja -tuotoista laskettuna muutoksen vaikutus rahastonsiirtovelvoitteeseen olisi -0,3 prosenttiyksiköstä 0,3 prosenttiyksikköön. Vaikutus olisi tasaisesti eri suuntiin vuodesta riippuen.

Voidaan myös arvioida, ettei esityksellä ole merkittäviä pitkän aikavälin vaikutuksia koko työeläkejärjestelmän sijoitusten kohdentumiseen (allokaatioon), sitä kautta sijoitusten tuotto-odotuksiin eikä edelleen työeläkkeiden rahoitukseen. Esityksen tavoitteena on nimenomaan tukea työeläkejärjestelmän suuren sijoitusmassan tuottopotentiaalia niin, etteivät muutokset työeläkesektorin rakenteissa vaikuta siihen. Toisaalta esitys saattaisi rajoittaa sellaisten yksittäisten pienempien työeläkelaitosten sijoituskäyttäytymistä, joiden sijoitusstrategiana on minimoida riski sijoitustuottojensa eroavuudesta alan keskimääräiseen nähden (poikkeamariski). Toisaalta poikkeamariskillä on työeläkevakuutusyhtiöille suurempi merkitys kuin eläkesäätioille ja -kassoille, koska työeläkevakuutusyhtiöillä ei ole mahdollisuutta lisäpääoman hankkimiseen sijoitusriskien toteutuessa toisin kuin eläkesäätioillä ja -kassoilla. Esitetty määräytymismenettely vähentäisi jossain määrin viranomaisten työ määrää, kun osakesijoitusten vuosituotto sopeutuisi automaattisesti työeläkesektorilla tapahtuviin rakennemuutoksiin.

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työeläkelaitosten toiminta arvopaperimarkkinoilla kuuluu Finanssivalvonnan valvottaviin seikkoihin. Esityksestä seuraa työeläkelaitoksille vain vähäisenä pidettäviä hallinnollisia velvollisuuksia. Valmistelussa on arvioitu, ettei esityksellä ole sanottavaa vaikutusta Finanssivalvonnan tai muiden viranomaisten valvontatehtäviin. Lisätehtävät voidaan suorittaa osana työeläkelaitosten jatkuvaa valvontaa, eikä esityksestä seuraa esimerkiksi viranomaisten henkilöresurssien lisäämisen tarvetta.

3.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole suoria tai merkittäviä ympäristövaikutuksia.

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Institutionaalisten sijoittajien ja omaisuudenhoitajien lisäksi useat kotitaloudet ja yritykset omistavat suomalaisten pörssiyhtiöiden osakkeita. Esitys parantaa sijoittajien tiedonsaantia sekä luo nykyistä tasapuolisemmat toiminta- ja kilpailuedellytykset sijoitustoiminnalle. Nykyistä avoimempi omistajaohjaus vaikuttaisi osaltaan myönteisesti myös muiden sijoittajien omistajavaikuttamiseen ja sijoituspäätöksiin, kun laajemmalla sijoittajajoukolla olisi käytössään omien sijoituspäätöstensä tueksi suurten sijoittajien omistajaohjauksen periaatteet. Siten esitys edistää luottamusta, vakautta ja ennakoitavuutta rahoitusmarkkinoilla. Muutosehdotuksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia laskettavissa olevia euromääräisiä vaikutuksia tai periaatteellisia vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Osakkeenomistajien eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2007/36/EY. Muutosdirektiivi osakkeenomistajien pitkäaikaiseen vaikuttamiseen kannustamisen osalta annettiin 17.5.2017 (Direktiivin 2007/36/EY muuttamisesta osakkeenomistajien pitkäaikaiseen vaikuttamiseen kannustamisen osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/828). Muutosdirektiivillä lisättäviä, institutionaalisia sijoittajia koskevia säännöksiä sisältyy erityisesti artiklaan 3 g (Vaikuttamispolitiikka) ja 3 h (Institutionaalisten sijoittajien sijoitusstrategia ja järjestelyt omaisuudenhoitajien kanssa).

Valtiovarainministeriö asetti 28.6.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset tarvittaviksi lakien muutoksiksi osakkeenomistajien oikeuksia koskevan muutosdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa. Työryhmän tehtävänä oli arvioida muun muassa institutionaalisten sijoittajien vaikuttamispolitiikan ja sijoitusstrategian suhdetta, sijoittajien vaikuttamispyrkimyksiä yrityksen pitkäaikaiseen tulokseen sekä heidän puolestaan toimivien omaisuudenhoitajien sääntelyn vaikutusta sijoituspalvelun tarjoamiseen. Työryhmä ehdotti muutettavaksi muun muassa vakuutusyhtiölakia, eläkesäätiölakia ja vakuutuskassalakia, millä on jonkin verran lakitekniistä ja välillistä sisällöllistä vaikutusta myös nyt käsillä olevaan ehdotukseen. Muutosdirektiivin täytäntöönpanon valmistelun yhteydessä on sovittu, että työeläkelaitoksia koskevia vaatimuksia arvioidaan erikseen sosiaali- ja terveysministeriössä eikä valtiovarainministeriön työryhmässä.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti joulukuussa 2017 alustavan kokouksen työeläkelaitosten omistajaohjausta koskevan sääntelyn muutostarpeen arvioimiseksi. Kokouksessa päätettiin jatkaa valmistelua yhdessä työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Valmistelun aikana on myös tavattu erikseen valtion eläkerahaston ja Kevan edustajia. Lausuntokierroksen jälkeinen jatkovalmistelu on tehty virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Ehdotus työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta on lisätty esitykseen lausuntokierroksen jälkeen. Muutos on valmisteltu yhteistyössä työmarkkinoiden keskusjärjestöjen kanssa.

Lisäksi lausuntokierroksen jälkeen esitykseen on lisätty myös ehdotus osakesijoitusten vuosituottoprosentin määrätymismenettelyn tarkistamisesta. Aloite muutokseen tuli Työeläkeva-

kuuttajat Tela ry:n kautta keväällä 2018. Kertoimiin liittyvien muutosten valmistelun pääpaino oli rahastonsiirtovelvoitteeseen niin ikään vaikuttavan, työeläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvän täydennyskertoimen määräytymisprosessissa, koska työeläkesektorin muutokset vaikuttavat rahastonsiirtovelvoitteeseen täydennyskertoimen kautta herkemmin ja voimakkaammin. Tässä esitettävät muutokset osakesijoitusten vuosituottoprosentin määräytymiseen ovat looginen seuraus täydennyskertoimen määräytymisprosessiin tehdyille muutoksille.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin 17.5.2018 lausuntoja varten yhteensä 55 toimijalle. Hankkeen asiakirjat ovat olleet saatavilla sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilla ja valtioneuvoston Hankeikkunassa 17.5.2018 alkaen. Lausunnon antamisen määräaika oli 29.6.2018. Yhteensä vastaanotettiin 27 lausuntoa. Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry antoivat yhteisen lausunnon. Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Rahoitusvakausvirasto, tietosuojavaltuutetun toimisto, Suomen Yrittäjät ry ilmoittivat, ettei niillä ollut asiasta lausuttavaa. Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö ja Tapaturmavakuutuskeskus TVK ilmoittivat, etteivät ne anna asiasta lausuntoa.

Puolesta. Useat lausunnonantajat kannattavat esityksen tavoitteita (työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, sisäministeriön poliisiosasto, Keskusrikospoliisi, Finanssivalvonta, Valtion Eläkerahasto, Merimieseläkekassa, Maa- ja metsätaloustuottajain eläkelaitos, Vakuutusväen Liitto ry, Suomen Asianajajaliitto, Pörssisäätiö ja Osakesäästäjien keskusliitto ry).

Useat lausunnonantajat kannattavat nimenomaisesti kokonaan tai pääosin ehdotettuja säännöksiä tai ainakaan niistä ei ole lausuttavaa [työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, sisäministeriön poliisiosasto, Keskusrikospoliisi, Finanssivalvonta, Valtion Eläkerahasto, Merimieseläkekassa, Vakuutusväen Liitto ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kuntaliitto ry, palkansaajakeskusjärjestöt (Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry), Pörssisäätiö ja Osakesäästäjien Keskusliitto ry]. Finanssiala ry pitää muita kuin työeläkevakuutusyhtiöitä koskevia ehdotuksia perusteltuina.

Työ- ja elinkeinoministeriö painottaa lisäksi sitä, ettei hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti lisättäisi. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto on korostanut hyvän hallintotavan (corporate governance) merkitystä. Sisäministeriön poliisiosasto laajentaisi ehdotusten soveltamisalaa ETA-alueen ulkopuolelle tehtäviin osakesijoituksiin. Finanssivalvonta tarkentaisi esimerkiksi perusteluissa omistajaohjauksen periaatteiden toteutumista koskevan vuosittaisen raportointivaatimuksen sisältöä.

Merimieseläkekassan mukaan omistajaohjauksen periaatteiden toteuttamisessa on otettava huomioon pienten eläkelaitosten realistiset mahdollisuudet osallistua niiden osittain omistamien yhteisöjen hallintoelimiin sekä sellainen vuosittaisen raportoinnin laajuus, ettei se olennaisesti lisää raportoitavien laitosten tehtäviä.

Pörssisäätiön ja Osakesäästäjien Keskusliitto ry:n mukaan esityksen tavoitteiden ja laajuuden tulisi vastata osakkeenomistajien oikeudet -direktiivin muutoksia. Ne myös toteavat, että esimerkiksi johdon palkitsemisen osalta ehdotus on erisuuntainen kuin osakkeenomistajien oikeudet -direktiivimuutos. Työeläkeyhtiöiden yhtiökokouksen roolin tulisi olla esitettyä merkittävämpi.

Vastaan tai varauksellinen. Finanssiala ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry pitävät esitystä lähtökohtaisesti tarpeettomana työeläkevakuutusyhtiöiden omistajaohjauksen periaatteiden laatimisen, lähipiiritoimien ja sekä johdon palkitsemisen osalta lukuun ottamatta teknisiä viittaussuhteita. Ne ovat kuitenkin tietyin tarkennuksin valmiita hyväksymään ehdotukset.

Työeläkevakuuttajat TELA ry, Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja Eläkesäätiöyhdistys ry kiinnittävät huomiota siihen, että esitetyt säännöstekstit ja perustelut ovat keskenään ristiriitaiset muiden kuin työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan osalta. Ne kiinnittävät huomiota myös ehdotettujen säännösten suhteellisuuteen. Eläkesäätiöyhdistys ry ehdottaa, että pienemmille eläkelaitoksille ei asetettaisi kaikkia samoja velvollisuuksia kuin muille lakisääteistä työeläketurvaa hoitaville laitoksille varsinkaan tilanteessa, jossa eläkelaitoksella ei ole lainkaan suoria osakesijoituksia taikka jossa osakesijoituksia on vain suhteessa hyvin vähäinen määrä. Eläkesäätiöyhdistys ry pitää myös kohtuuttomana sitä, että monet työnantajakohtaiset eläkelaitokset joutuisivat hankkimaan tai perustamaan oman henkilöstön ulkopuolisille tarkoitetut verkkosivustot ainoastaan sitä varten, että eläkelaitos näillä verkkosivuillaan toteaa, että se ei pyri lähtökohtaisesti vaikuttamaan tai osallistumaan kohdeyhtiöiden hallintoon ja tai että sillä ei ole ollenkaan laissa tarkoitettuja suoria osakeomistuksia.

Lausunnot ovat antaneet aiheita tehdä tarkennuksia esityksen yleisperusteluihin, yksityiskohtaisiin perusteluihin ja lakiehdotuksiin. Seuraavia lausuntokierroksella esitettyjä, aihepiiriin liittyviä muutosehdotuksia, jotka olisivat merkitykseltään olennaisia, ei ole kuitenkaan otettu huomioon jatkovalmistelussa:

- Eläkesäätiöitä ja -kassoja koskevia omistajaohjauksen periaatteiden laatimiseen liittyviä ehdotuksia ei ole kokonaan eriytetty laitosten koon tai sijoitustoiminnan laajuuden perusteella;

- Ehdotuksia säännösten soveltamisalan laajentamisesta ETA-alueen ulkopuolelle tehtäviin osakesijoituksiin ei ole otettu huomioon, koska ratkaisu on yhdenmukainen sen suhteen, ettei sanottua laajennusta ei ole tehty myöskään vastaavien säännösten osalta, jotka koskevat henkivakuutusta harjoittavia ensi- ja jälleenvakuutusyhtiöitä sekä vapaaehtoista lisäeläketoimintaa harjoittavia eläkesäätiöitä ja vakuutus-kassoja.

Esitysluonnos on lausuntokierroksen yhteydessä lähetetty valtioneuvoston kanslian yhteydessä toimivalle lainsäädännön arviointineuvostolle. Se ei kuitenkaan ole antanut esityksestä lausuntoaan.

Lisäksi osakesijoitusten vuosituotto-prosentin määräytymisen valmistelussa on kevään 2018 aikana kuultu työeläkevakuutusyhtiöitä, eläkesäätiöitä ja eläkekassoja, Työeläkevakuuttajat TELA ry:tä, Eläketurvakeskusta sekä keskeisiä työmarkkinajärjestöjä. Esitettyjä muutoksia kannatettiin laajasti. Valmistelun aikana on pohdittu myös sitä, vähentäisivätkö muutokset pienempien työeläkelaitosten vaikutusta rahastoosiirtovelvoitteeseen sekä kasvattaisivatko muutokset näiden työeläkelaitosten sijoitusten poikkeamariskiä ja myös työeläkejärjestelmän sijoitustoiminnan myötäsyklisyyttä. Esitystä valmisteltaessa yksittäisen laitoksen poikkeamariskin kasvu otettiin huomioon, mutta painotettiin sitä, että rahastoosiirtovelvoitteen tulee kuvastaa koko järjestelmän osakeriskiä sekä riskinkantokykyä. Yksityisen alan eläkevaroista eli työeläkelaitosten sijoitusomaisuudesta noin 94 prosenttia on työeläkevakuutusyhtiöiden hallussa, joten tähän varallisuusmassaan liittyvän riskinkantokyvyn sekä sijoitustuottojen tulee vaikuttaa merkittävässä määrin myös rahastoosiirtovelvoitteen määräytymiseen. Lisäksi valmistelussa pidettiin tärkeänä, että rahastoosiirtovelvoitteen määräytymismenettely huomioisi työeläkesektorin rakenteissa tapahtuvat muutokset joka suuntaan herkemmin ja joustavammin. Muutoksella ei myöskään arvioidu olevan merkittävästi sijoitustoiminnan myötäsyklisyyttä voimis-

tavaa vaikutusta. Täten tässä esitettävä muutos osakkeiden vuosituoton laskennassa käytettävän enimmäispaino-osuuden määräytymismenettelyyn on katsottu parhaalla mahdollisella tavalla ottavan huomioon sille asetetut vaatimukset.

Esitys on lintarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston lintarkastusyksikössä. Laintarkastuksen muutosehdotukset on otettu huomioon, jollei ole ollut asiallista perustetta poiketa niistä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Se on annettu joulukuussa 2018.

Mainitussa esityksessä on tarkoitus lisätä osakeyhtiölakiin ja vakuutusyhtiölakiin säännöksiä, jotka eivät kaikilta osin sellaisenaan sovellu työeläkevakuutusyhtiöiden sovellettaviksi tai joista on jo säädetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa. Tämän johdosta työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin tulee tehdä tarpeelliset lainsäädännön sopeutukset.

Mainitussa esityksessä on myös tarkoitus lisätä eläkesäätiölain 1 lukuun uusi 6 b—6 e § ja vakuutuskassalain 1 lukuun uusi 9 b—9 e §. Pykälät sisältävät muun muassa vaatimukset omistajaohjauksen periaatteiden ja niiden toteutumista koskevan vuosittaisen selvityksen laatimisesta ja julkistamisesta. Pykälät sisältävät säännöksiä myös tiedoista, jotka on julkistettava, jos omaisuudenhoitajan, rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahaston hoitajan kanssa on tehty sijoitusjärjestelyitä. Säännöksiä sovellettaisiin vapaaehtoista lisäeläketoimintaa harjoittaviin eläkesäätiöihin ja -kassoihin. Mainitussa esityksessä ehdotetaan siten lisättäviksi lakeihin säännöksiä samoihin lainkohtiin kuin nyt käsillä olevassa esityksessä. Siten eri esityksissä lisättäviksi tarkoitetut pykälät on tarvittaessa sovitettava yhteen eduskuntakäsittelyn aikana. Nyt käsillä olevassa esityksessä eläkesäätiölakiin lisättäväksi ehdotettu 6 b § lienee tarkoituksenmukaista sijoittaa uudeksi 6 f §:ksi. Vastaavasti nyt käsillä olevassa esityksessä vakuutuskassalakiin lisättäväksi ehdotettu 9 b § lienee tarkoituksenmukaista sijoittaa uudeksi 9 f §:ksi.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 205/2018 vp). Se on annettu eduskunnalle lokakuussa 2018. Mainitussa esityksessä pannaan täytäntöön ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2341. Mainitussa esityksessä ei ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa samoja pykäläiä kuin nyt käsillä olevassa esityksessä. Jos esitystä muutettaisiin eduskuntakäsittelyn aikana, eri esityksissä lisättäviksi tarkoitetut pykälät olisi tarvittaessa myös sovitettava yhteen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

1 §. *Lain soveltamisala.* Muun lainsäädännön muutoksista johtuen pykälän 3 momentissa ehdotetaan muutettavaksi viittauksia niihin vakuutusyhtiölain säännöksiin, joita ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin. Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) johdosta aikaisemmin lisättyjä vakuutusyhtiölain 1 luvun 11 b §:n säännöksiä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin, joten ehdotetaan, että mainittu pykälä lisätään momenttiin.

Osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä vakuutusyhtiölakiin on ehdotettu muutoksia, joita ei ole kaikilta osin tarpeen soveltaa työeläkevakuutusyhtiöihin. Osittain tällaisista seikoista on säädetty tai ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa. Osittain kyse on eräiden vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännösten kokonaan soveltamatta jättämisestä, esimerkiksi pörssiyhtiöitä koskevien säännösten osalta. Momenttiin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on pääasiassa sovittaa säännös yhteen osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä ehdotettujen muutosten kanssa.

Ehdotetaan, että työeläkevakuutusyhtiöihin ei sovelleta vakuutusyhtiölain pörssiyhtiön, lähipiirin ja pörssiyhtiön lähipiirin osalta ehdotettuja määritelmiä (1 luvun 24 a—24 c §). Työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa ei käytetä pörssiyhtiön määritelmää (1 luvun 24 a §). Lähipiiristä ja lähipiiritoimista on säädetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 e §:ssä.

Ehdotetaan, että työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain soveltamisalasta suljetaan pois vakuutusyhtiölain 5 luvun 2 §:ään ehdotettu uusi 2 momentti sekä mainitun luvun 6 a, 18 ja 18 a §, jossa viitataan eräisiin osakeyhtiölain pörssiyhtiöitä koskevien esteellisyys-, palkitsemis- ja yhtiökokoussäännösten soveltamiseen.

Ehdotetaan myös, että työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain nojalla ei sovelleta vakuutusyhtiölain 6 luvun 21 §:n 1 kohtaa. Kyseisestä Finanssivalvonnan toimivallasta antaa määräyksiä ehdotetaan nimenomaista säännöstä jäljempänä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 12 j §:n 4 kohdassa.

Lisäksi momentissa ehdotetaan tehtäviksi eräitä teknisiä tarkistuksia, jotka koskevat pääosin niin sanottuja a-pykäliä ja aikaisemmin kumottuja pykäliä (vakuutusyhtiölain 8 luvun 25 §).

6 b §. *Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan sanamuodon virheen korjausta sen johdosta, että voimassa olevan säännöksen sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan valtioneuvosto voisi peruuttaa työeläkevakuutusyhtiön toimiluvan helposti, vaikka työeläkevakuutusyhtiö toimisi tavanomaisella tavalla. Tämä ei ole ollut säännöksen tarkoitus. Ehdotetaan, että toimiluvan rajoittamisen ehdot ovat yhdenmukaiset Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 27 §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuodon kanssa. Mainittua säännöstä sovelletaan henki-, vahinko- ja jälleenvakuutusyhtiöihin.

9 b §. *Hallintoneuvosto.* Pykälän 3 momentissa ehdotetaan korvattavaksi voimassa olevan säännöksen viittaus osakeyhtiölain 6 luvun 4 §:ään (hallituksen jäsenen esteellisyys) siten, että jatkossa viitataan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 a §:ään. Viimeksi mainittua es-

teellisyysäännöstä sovelletaan myös työeläkevakuutusyhtiön hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan. Muilta osin säännös vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

9 f §. *Hallitukseen sovellettavat vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännökset.* Pykälästä ehdotetaan kumottaviksi viittaukset vakuutusyhtiölain säännöksiin, joilla on haluttu varmistaa hallituksen jäsenten oikeustoimikelpoisuuteen ja asuinpaikkaan liittyvien kelpoisuusvaatimusten täyttäminen hallituksen jäsenten vaihtuessa. Viittausten on todettu olevan käytännössä vaikeasti tulkittavia. Selkeyden vuoksi ehdotetaan, että osittaisesta viittausrakenteesta luovutaan ja että hallituksen jäsenen muutosilmoitukseen sovellettavista säännöksistä säädetään kokonaisuudessaan nimenomaisesti 9 g §:ssä, jossa viitataan hallituksen jäsenten osalta 9 e ja 12 §:ään. Lisäksi niiden osakeyhtiölain säännösten, joihin pykälässä viitataan, sisältöä kuvataan tarkemmin.

9 g §. *Ilmoitusvelvollisuus hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista muutoksista Finanssivalvonnalle.* Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi toimitusjohtajaa koskevalla ilmoitusvelvollisuudella (11 §). Lisäksi ilmoitukseen sovellettavia säännöksiä ehdotetaan lisättäväksi siten, että on ilmoitettava hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan oikeustoimikelpoisuuteen ja asuinpaikkaan liittyvien kelpoisuusvaatimusten täyttämistä (12 §). Ehdotukset vastaavat pääosin voimassa olevassa laissa viitattuja vakuutusyhtiölain vaatimuksia.

10 b §. *Omistajaohjauksen periaatteet.* Voimassa olevaa säännöstä vastaavalla tavalla ehdotetun 1 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiön on laadittava omistajaohjauksen periaatteet sekä arvioitava myös yhtiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon työeläkevakuutusyhtiön edut. Omistajaohjauksen periaatteissa olisi vähintäänkin tehtävä avoimesti selkoa siitä, pyritäänkö kohdeyhteisöiden toimintaan tai hallintoon vaikuttamaan suoraan esimerkiksi itse tai valtakirjaneuvonantajien avulla taikka välillisesti rahastonhoitajien kautta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä siitä, mitä omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava, jos työeläkevakuutusyhtiö sijoittaa yhtiöihin, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella. Muutos nykytilaan on se, että ehdotuksen myötä kavennetaan niiden periaatteissa käsiteltävien seikkojen alaa, jotka ovat työeläkevakuutusyhtiön itsensä harkinnassa. Salassa pidettäviä tietoja ei jatkossakaan tarvitse julkistaa.

Ehdotuksen mukaan omistajaohjauksen periaatteiden tulee sisältää yleinen kuvaus siitä, miten omistajaohjaus liittyy työeläkevakuutusyhtiön sijoitusstrategiaan, jolla säännöksessä tarkoitetaan julkisia yleisen tason toiminnan tavoitteita ja niiden täyttämiseksi noudatettavaa pitkän aikavälin sijoituspolitiikkaa. Sijoitusstrategia-liitynnän osalta voidaan mainita, että työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tavoitteena on osaltaan turvata työeläkejärjestelmän rahoitus pitkällä aikavälillä ja kestävällä tavalla. Samoin voidaan kuvata, onko työeläkevakuutusyhtiön mahdollista pyrkiä tavoitteeseen suurin osakesijoituksin. Jos osakkeisiin on tarkoitus sijoittaa suoraan, voidaan mainita, onko mahdollista tehdä sijoituksia Suomessa tai ETA-alueella säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleviin osakkeisiin.

Omistajaohjauksen periaatteissa on oltava myös yleinen kuvaus menettelytavoista kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi merkityksellisissä asioissa. Menettelytapojen tulee perustua sijoittajan noudattamaan hyvään hallintotapaan (corporate governance). Menettelytapoihin voivat kuulua ensisijaisesti kohdeyhteisön raportoinnin tai tiedottamisen seuraaminen taikka yhtiökokouksiin tai muihin sijoittajatilaisuuksiin osallistuminen. Työeläkevakuutusyhtiö osallistuu usein myös hallituksen valintaan ja toimikuntatyöskentelyyn. Kohdeyhteisöiltä voidaan saada tietoja myös muiden yhteydenottojen kautta etukäteen määritetyllä ja säännönmukaisel-

la tavalla. Merkityksellisinä asioina voidaan pitää ainakin pörssiyhtiön strategiaa, sen taloudellista suoriutumista, toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien riskien arviointia ja yhtiön pääomarakennetta. Taloudellisten tunnuslukujen tai arvioiden lisäksi työeläkevakuutusyhtiö voi arvioida sijoituskohteidensa asemoitumista yhteiskunnallisten tai ympäristönäkökohtien kannalta sekä niiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä. Lisäksi tulee kuvata yleisellä tasolla menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi. Työeläkevakuutusyhtiö voi esimerkiksi kertoa periaatteet, miten se osallistuu kohdeyhteisöiden yhtiökokouksiin ja miten se suhtautuu työeläkevakuutusyhtiön edustajan osallistumiseen kohdeyhteisöiden hallintoon. Työeläkevakuutusyhtiö voi täydentää periaatteiden julkistamista tiedoilla, miten se on osallistunut kohdeyhteisöiden yhtiökokouksiin ja tarvittaessa miten se on niissä äänestänyt. Lisäksi työeläkevakuutusyhtiön on kuvattava yleisellä tasolla, miten työeläkevakuutusyhtiö käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden ja niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa. Vuoropuhelussa on perusteltua noudattaa sijoittajan hyvää hallintotapaa ja etukäteen määritettyjä linjauksia.

Työeläkevakuutusyhtiön mahdollisuudet harjoittaa omistajaohjausta voivat olla käytännössä rajalliset riippuen siitä, miten suuri omistusosuus kohdeyhteisöstä työeläkevakuutusyhtiöllä on ja miten hajautunutta kohdeyhteisön omistus on. Tällaiset tosiasialliset työeläkevakuutusyhtiön vaikutusmahdollisuuksia kohdeyhteisöissä vähentävät seikat voidaan todeta tiiviisti omistajaohjauksen periaatteissa. Tältä osin viitataan yleisperusteluiden jaksossa 2.2 mainittuihin tilanteisiin.

Pykälän 3 momentissa tarkennetaan voimassa olevan 10 b §:n 2 momentin säännöksiä omistajaohjauksen periaatteiden julkistamisesta. Ehdotuksen mukaan periaatteet tulee julkistaa maksutta työeläkevakuutusyhtiön internetsivuilla.

Pykälän 4 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Lisäksi 4 momentissa on uutta, että työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava samalla tavalla vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta 2 momentissa tarkoitettujen tietojen osalta. Työeläkevakuutusyhtiön on lähtökohtaisesti julkistettava ainakin selvitys merkittävimmistä äänestystapahtumista ja äänestyskäyttymisestä sellaista yhteisöiden yhtiökokouksissa, joissa niillä on osakkeita. Jos äänestyksen kohteena oleva asia on merkitykseltään vähäinen tai jos työeläkevakuutusyhtiön hallussaan pitämällä omistus- tai ääniosuudella on vain vähäinen merkitys äänestyksen lopputuloksen kannalta, tiedot tällaisista äänestyksistä voidaan jättää julkistamatta. Momentissa säädetään noudata tai selitä -periaatteen mukaisesti mahdollisuudesta jättää 2 momentissa tarkoitettuja tietoja koskeva kuvaus laatimatta tai julkistamatta kokonaan tai osittain. Jos 2 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta säädettyä yhtä tai useampaa vaatimusta ei käsitellä omistajaohjauksen periaatteissa taikka niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta ei julkisteta säädetyllä tavalla, työeläkevakuutusyhtiön on esitettävä selvitys poikkeamisen syistä.

11 §. Toimitusjohtaja. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan nimenomaista säännöstä, jonka mukaan työeläkevakuutusyhtiön hallitus päättää toimitusjohtajan palkitsemisesta. Säännös vastanee nykyistä käytäntöä, vaikka asiasta ei ole säädetty laissa nimenomaisesti. Työeläkevakuutusyhtiöissä yhtiöjärjestyksessä ei kuitenkaan voitaisi määrätä, että yhtiökokous päättää toimitusjohtajan palkitsemisesta. Tällaista säännöstä ei ole pidetty tarpeellisena ottaen huomioon, että osakkaat ovat välillisesti hallituksessa edustettuina työmarkkinajärjestöjen nimittämien jäsenten kautta. Osakeyhtiölaista ja vakuutusyhtiölaista poiketen työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 d §:n 3 momentin mukaan hallintoneuvostolle ei voida antaa muita kuin mainitussa pykälässä säädettyjä tehtäviä. Siksi työeläkevakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä ei voitaisi määrätä tehtävää yhtiökokoukselle tai hallintoneuvostolle. Muilta osin säännös vastaa

myös sisällöltään vakuutusyhtiöissä vakuutusyhtiölain 6 luvun 1 §:n nojalla sovellettavaa osakeyhtiölain 6 lukuun 20 §:n 1 momentin säännöstä, jota ehdotetaan toisessa edempänä mainitussa hallituksen esityksessä.

Pykälän 4 momentista ehdotetaan kumottaviksi viittaukset vakuutusyhtiölain säännöksiin, joilla on haluttu varmistaa toimitusjohtajan oikeustoimikelpoisuuteen ja asuinpaikkaan liittyvien kelpoisuusvaatimusten täyttäminen toimitusjohtajan vaihtuessa. Viittausten on todettu olevan käytännössä vaikeasti tulkittavia. Selkeyden vuoksi ehdotetaan, että osittaisesta viittausrakenteesta luovutaan ja että toimitusjohtajan muutosilmoitukseen sovellettavista säännöksistä säädetään kokonaisuudessaan nimenomaisesti 9 g §:ssä, jossa viitataan toimitusjohtajan osalta 11 ja 12 §:ään. Lisäksi niiden osakeyhtiölain säännösten, joihin momentissa viitataan, sisältöä kuvataan tarkemmin.

12 d §. Sisäinen valvonta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi selkeyttävä säännös siitä, että lähipiiritoimen tai muun vastaavan toimen osalta päätöksentekoon esteellinen hallituksen jäsen ei saa ottaa osaa myöskään tällaisen toimen sisäiseen valvontaan. Säännös on tarpeellinen, jotta työeläkevakuutusyhtiön kanssa suoraan tai välillisesti toimivat hallituksen jäsenet eivät voisi oman etunsa johdosta vaikuttaa raportointijärjestelmään ja sisäisen valvonnan tavanomaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on osaltaan varmistaa lähipiirisääntelyn noudattamista. Säännös vastaa sisällöltään toisessa edempänä mainitussa hallituksen esityksessä vakuutusyhtiölakiin ehdotettavaa 6 luvun 2 a §:n 2 momentin säännöstä, jota ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin.

12 j §. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus. Pykälän 2 ja 3 kohtaan ehdotetaan tarvittavia teknisiä tarkistuksia. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 9 g §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista, joita sille on hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan osalta toimitettava. Ehdotus on johdonmukainen 9 f §:ään ja 11 §:n 4 momenttiin ehdotettujen muutosten kanssa, joissa ehdotetaan poistettavaksi viittaukset vakuutusyhtiölain 6 luvun 21 §:n 1 kohdassa oleviin Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksiin. Säännös vastaa sisällöltään mainittua vakuutusyhtiölain säännöstä.

13 a §. Hallituksen tehtävät tilintarkastuksen aikana. Pykälässä ehdotetaan selkeyden vuoksi säädettäväksi hallituksen velvollisuudesta seurata tilintarkastuksen etenemistä. Lisäksi ehdotuksen mukaan hallituksen on seurattava ja arvioitava mahdollisia sen tietoon tulleita seikkoja, jotka saattavat vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden. Ehdotukset vastaavat sisällöltään toisessa edempänä mainitussa hallituksen esityksessä vakuutusyhtiölain 6 luvun 2 a §:n 1 momentin 4 kohtaan ja 2 momenttiin ehdotettuja säännöksiä, joita ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin.

1.2 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi, jotta se vastaisi säännöksen alkuperäistä tarkoitusta. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 e §:n 3 momenttia työeläkevakuutusyhtiön hallituksen kokoonpanosta on muutettu lailla 947/2016. Kyseisen lain voimaantulosäännöksen mukaan hallituksen kokoonpanoon ennen vuonna 2020 valittavan hallituksen valintaa sovelletaan 9 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valittaessa hallitusta ajalle ennen vuotta 2020 sovellettaisiin 9 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2016. Hallituksen kokoonpanon tulisi olla lailla 947/2016 muutetussa momentissa säädetyllä mukainen vuodesta 2020 alkaen.

1.3 Eläkesäätiölaki

6 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön B-osaston velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää täydennettynä eturistiriitojen tunnistamista, ehkäisemistä ja estämistä koskevalla säännöksellä (2 momentin 5 kohta). Voimassa olevassa eläkesäätiölaissa ei ole säädetty nimenomaisesti eturistiriidoista ja niiden ehkäisemisestä, mikä poikkeaa työeläkevakuutusyhtiöistä annetusta laista, Kevasta annetusta laista ja valtion eläkerahastosta annetusta laista. Omistajaohjauksen periaatteet voidaan pitää eläkesäätiön internetsivujen sijaan muulla vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla.

1.4 Vakuutuskassalaki

9 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan eläkekassan velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää täydennettynä eturistiriitojen tunnistamista, ehkäisemistä ja estämistä koskevalla säännöksellä (2 momentin 5 kohta). Voimassa olevassa vakuutuskassalaissa ei ole säädetty nimenomaisesti eturistiriidoista ja niiden ehkäisemisestä, mikä poikkeaa työeläkevakuutusyhtiöistä annetusta laista, Kevasta annetusta laista ja valtion eläkerahastosta annetusta laista. Omistajaohjauksen periaatteet voidaan pitää vakuutuskassan internetsivujen sijaan myös muulla vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla.

1.5 Merimieseläkelaki

184 b §. *Omistajaohjauksen periaatteet.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee Merimieseläkekassan velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää täydennettynä eturistiriitojen tunnistamista, ehkäisemistä ja estämistä koskevalla säännöksellä (2 momentin 5 kohta). Voimassa olevassa merimieseläkelaissa ei ole säädetty nimenomaisesti eturistiriidoista ja niiden ehkäisemisestä, mikä poikkeaa työeläkevakuutusyhtiöistä annetusta laista, Kevasta annetusta laista ja valtion eläkerahastosta annetusta laista.

1.6 Maatalousyrittäjän eläkelaki

119 a §. *Omistajaohjauksen periaatteet.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää täydennettynä eturistiriitojen tunnistamista, ehkäisemistä ja estämistä koskevalla säännöksellä (2 momentin 5 kohta). Voimassa olevassa maatalousyrittäjän eläkelaissa ei ole säädetty nimenomaisesti eturistiriidoista ja niiden ehkäisemisestä, mikä poikkeaa työeläkevakuutusyhtiöistä annetusta laista, Kevasta annetusta laista ja valtion eläkerahastosta annetusta laista.

1.7 Laki Kevasta

10 §. *Omistajaohjauksen periaatteet.* Laissa ehdotetaan muutettavaksi säännöstä, joka koskee Kevan velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa.

noa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää.

1.8 Laki valtion eläkerahastosta

3 a §. *Omistajaohjauksen periaatteet.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee valtion eläkerahaston velvollisuutta laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteet ja niiden täytäntöönpanoa koskeva selvitys. Säännös vastaa sisällöltään työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ehdotettua 10 b §:ää.

1.9 Työntekijän eläkelaki

168 §. *Laskuperusteiden laatiminen.* Voimassa olevan pykälän 3 momentissa säädetään osakkeiden keskimääräisen vuosituottoprosentin laskennasta ja laskennassa käytettävästä yksittäisen eläkelaitoksen 20 prosentin enimmäispaino-osuudesta. Keskimääräinen vuosituotto lasketaan kaikkien eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan osaketuotoista osakesijoitusten painotettuna keskiarvona. Enimmäispaino-osuuden tarkoituksena on lieventää suurten eläkelaitosten vaikutusta vuosituottoprosenttiin. Näin yhden eläkelaitoksen tuottojen muutokset eivät suuresti pääse heiluttamaan kertoimen arvoa. Samalla kaikille eläkelaitoksille syntyy poikkeamarisikiä järjestelmän keskimääräisestä osaketuotosta. Näin ei myöskään syntyne kannusteita siihen, että eläkelaitokset seuraisivat sijoitustoiminnassaan yksittäisen eläkelaitoksen toimintaa. Rajoituksella pyritään lisäksi tasapainottamaan työeläkevakuutusyhtiöiden ja toisaalta eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä Merimieseläkekassan vaikutusta tuottoprosentin arvoon. Osakkeiden vuosituottoprosentti vaikuttaa työeläkelaitosten rahastoonsiirtovelvoitteeseen.

Nykyisin yksittäisen eläkelaitoksen paino-osuutta on rajoitettu työntekijän eläkelain 168 §:n 3 momenttiin kirjatulla 20 prosentin absoluuttisella enimmäispaino-osuudella. Kiinteästä, lakiin kirjatusta enimmäispaino-osuudesta on seurannut se, että kun eläkelaitoskentässä on tapahtunut muutoksia, on tullut tarve muuttaa myös enimmäispaino-osuuden rajoitetta ja tämä on vaatinut lakimuutoksen.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 3 momentissa säädettäisiin lain tasolla osakesijoitusten vuosituottoprosentin laskentaperiaate ja että pykälän 4 momentin nojalla enimmäispaino-osuudesta säädettäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Tällöin vältyttäisiin lakimuutoksilta niissä tilanteissa, jolloin eläkelaitoskentässä tapahtuu muutoksia. Samalla enimmäispaino-osuudesta säätäminen yhdenmukaistettaisiin muiden työeläkealaa koskevien laskentakertoimien kanssa. Työeläkelainsäädännössä kertoimien arvot, joita voi perustellusta syystä olla tarpeen muuttaa aika ajoin, on säädetty annettavaksi valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tai työntekijän eläkelain 166 §:n mukaisissa sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa laskuperusteissa. Esimerkiksi toinen eläkelaitosten rahastoonsiirtovelvoitteeseen vaikuttava tekijä, työntekijän eläkelain 171 §:n 1 momentin mukainen täydennyskerroin annetaan laskuperusteissa.

Kun isojen eläkelaitosten määrä ja koko muuttuvat yhdistymisen tai kannansiirron johdosta, laissa säädetty enimmäispaino-osuus johtaa siihen, että pienempien eläkelaitosten paino-osuudet nousevat moninkertaisiksi niiden todellisiin ja aiempiin paino-osuuksiin nähden. Tällöin kyseisten eläkelaitosten vaikutus osakkeiden vuosituottoprosenttiin korostuu merkittävästi suhteessa niiden todelliseen osuuteen koko eläkejärjestelmän sijoitusomaisuudesta. Jos iso eläkelaitos jakautuu, vaikutus on toiseen suuntaan.

Osaketuottosidonnaisen lisäakuutusvastuun voimaantullessa vuoden 2007 alussa osakesijoituksista työeläkevakuutusyhtiöiden osuus oli noin 90 prosenttia ja eläkesäätiöiden ja -kassojen

sekä Merimieseläkekassan noin 10 prosenttia. Tuolloin yksittäisen eläkelaitoksen paino-osuus rajoitettiin vuosituottoprosentin laskennassa 15 prosenttiin, jolloin rajoitteen huomioinnin jälkeen paino-osuudet olivat 80 ja 20 prosenttia. Vuoden 2014 alussa kaksi työeläkevakuutusyhtiötä yhdistyivät, jolloin 15 prosentin enimmäispaino-osuus olisi muuttanut paino-osuuksia niin, että työeläkevakuutusyhtiöiden osuus vuosituoton laskennassa olisi alentunut 69 prosenttiin ja vastaavasti eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä Merimieseläkekassan osuus olisi kasvanut 31 prosenttiin. Tällöin enimmäispaino-osuus nostettiin 20 prosenttiin (työntekijän eläkelain muuttamisesta annettu laki 317/2015). Vuoden 2018 alussa työeläkevakuutusyhtiöiden todellinen osuus edellä mainituista sijoituksista oli noin 94 prosenttia ja vastaavasti eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä Merimieseläkekassan osuus 6 prosenttia. Tuolloin jälleen kaksi työeläkevakuutusyhtiötä yhdistyivät ja yhdistyminen pienensi 20 prosentin enimmäispaino-osuudella ja vuoden 2017 lopun tilanteessa työeläkevakuutusyhtiöiden paino-osuutta osakkeiden vuosituottoprosentin laskennassa noin 79 prosentista 71 prosenttiin ja vastaavasti nosti eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä Merimieseläkekassan paino-osuuden 21 prosentista 29 prosenttiin. Tämä tarkoittaa sitä, että eläkesäätiöt ja -kassat sekä Merimieseläkekassa vaikuttavat osaketuotosidonnaisen lisävakuutusvastuun määrään yhdistymisen jälkeen reilun neljäsosan osuudella, kun niiden todellinen osuus tarkasteltavasta sijoitusomaisuudesta on vain noin yksi kuudestoistaosa. Esityksen mukainen muutos nostaisi työeläkevakuutusyhtiöiden paino-osuuden noin 90 prosenttiin, jolloin eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä Merimieseläkekassan paino-osuus lasisi 10 prosenttiin vuoden 2017 tilanteen mukaisesti.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotuksen mukaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 12 j §:n uuden 4 kohdan nojalla Finanssivalvonnalla olisi valtuudet antaa tarkempia määräyksiä niistä selvityksistä, joita sille on toimitettava työeläkevakuutusyhtiöiden hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan kelpoisuuden varmistamiseksi. Ehdotus vastaa sisällöltään Finanssivalvonnan määräyksenantovaltaa vakuutusyhtiölain 6 luvun 21 §:n 1 kohdan nojalla. Ehdotuksessa asiasta säädettäisiin selkeyden vuoksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa, koska lakien viittaustekniikan on havaittu johtavan vaikeisiin tulkintatilanteisiin.

Ehdotetun työntekijän eläkelain 168 §:n 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä osakesijoitusten vuosituottoprosentin laskennassa käytettävästä eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan enimmäispaino-osuudesta. Näin yhdenmukaistettaisiin toimivallan taso muiden vastaavanlaisten toimien kanssa. Vastaava toimivallan siirto sosiaali- ja terveysministeriölle on toteutettu muun muassa työntekijän eläkelain 11, 114 ja 179 §:ssä sekä eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 18 §:ssä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Säätämisjärjestyksen kannalta merkitykselliset kysymykset vastaavat voimassa olevaan vakuutuslainsäädäntöön jo aikaisemmin sisällytettyjä periaatteita.

HE 313/2018 vp

Norminantovaltuuden antamista sosiaali- ja terveysministeriölle ja Finanssivalvonnalle liittyviä säännöksiä on arvioitava Suomen perustuslain 80 §:n kannalta. Norminantovaltuuksien sisältö on esitetty edellä yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Esityksen 9. lakiehdotuksen 168 §:n 4 momentin nojalla pykälän 3 momentissa tarkoitettua osakesijoitusten vuosituottoprosentin laskennassa käytettävästä eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan enimmäispaino-osuudesta säädettäisiin jatkossa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Enimmäispaino-osuudesta säätämiseksi ehdotetaan laissa asetettavaksi riittävän yksityiskohtaiset perusteet, koska laskeminen olisi sidottu osaketuottojen painotettuun keskiarvoon ottaen myös huomioon sen, ettei yksittäisen eläkelaitoksen painoarvo tosiasiallisesti muodostu liian suureksi suhteessa muihin eläkelaitoksiin. Kyseessä on hyvin teknisluonteinen ja yksityiskohtainen säädös työeläkejärjestelmän sisäisestä rahoitusmekanismista. Kyse ei ole perustuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitetuista yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä muista perustuslain mukaan lailla säädettävistä seikoista. Muutoksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa toimivallan taso muiden vastaavanlaisten toimien kanssa.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen kuin ministeriö voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella.

Esitykseen sisältyy Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia. Esityksen 1. lakiehdotuksen 12 j §:n uudessa 4 kohdassa säädettäisiin Finanssivalvonnan valtuudesta antaa tarkempia määräyksiä niistä selvityksistä, joita sille on toimitettava työeläkevakuutusyhtiöiden hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan kelpoisuuden varmistamiseksi. Muutos on teknisluonteinen. Finanssivalvonnan edellä mainittuja määräyksenantovaltuuksia vastaavat valtuudet ovat sellaisenaan sisältyneet voimassa olevaan vakuutusyhtiölain 6 luvun 21 §:n 1 kohtaan. Valtuudet ovat lain säännöksiin riittävän tarkasti sidottuja, kun otetaan huomioon sääntelyn kohteena olevan vakuutustoiminnan luonne ja erityispiirteet.

Perustuslakivaliokunta on useasti arvioinut säännöksiä Finanssivalvontaa edeltäneiden viranomaisten, Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston määräystenantovallasta (esim. PeVL 17/2004 vp ja PeVL 28/2008 vp sekä niissä mainitut muut lausunnot). Valiokunta ei ole pitänyt ehdotetun kaltaisten valtuuksien antamista näille viranomaisille ongelmallisina perustuslain kannalta.

Edellä todetuista syistä lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, 6 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 b §:n 4 momentti, 9 f, 9 g ja 10 b §, 11 §:n 1 ja 4 momentti ja 12 j §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti ja 9 f § laissa 246/2018, 6 b §:n 1 momentin 1 kohta laissa 894/2008, 9 b §:n 4 momentti ja 11 §:n 1 momentti laissa 524/2008, 9 g § laissa 309/2015, 10 b §, 11 §:n 4 momentti ja 12 j § laissa 1046/2014, sekä lisätään 12 d §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1046/2014, uusi 3 momentti ja lakiin siitä lailla 318/2015 kumotun 13 a §:n tilalle uusi 13 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3, 3 a—3 c, 4, 5, 11 a ja 11 b §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—16, 16 a, 17—19, 24 a—24 c ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 2 §:n 2 momenttia, 3, 6 a, 18 ja 18 a §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1, 2, 2 a, 3, 4, 4 a, 5, 7, 7 a, 8—12, 12 a, 14—17, 18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 1, 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24 ja 26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 2, 4 ja 10 §:ää.

6 b §

Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen

Valtioneuvosto voi rajoittaa määräajaksi yhtiön toimiluvan mukaista toimintaa, jos:
1) 6 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetyt toimiluvan peruuttamisedellytykset täytyvät; taikka

9 b §

Hallintoneuvosto

Mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa, sovelletaan myös hallintoneuvostoon. Hallintoneuvostoon ja sen jäseniin sovelletaan lisäksi, mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään esteellisyydestä, osakeyhtiölain 6 luvun 3, 5 ja 6 §:ssä hallituksen päätöksenteosta, kokoontumisesta ja pöytäkirjasta, mainitun luvun 11—13 ja 22 §:ssä hallituksen jäsenen toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta ja hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta ja mainitun lain 24 luvun 3 §:ssä välimiesmenettelystä.

9 f §

Hallitukseen sovellettavat vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännökset

Työeläkevakuutusyhtiön hallitukseen ja sen jäsenen sekä yhtiön muuhun edustajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa. Lisäksi hallitukseen ja sen jäsenen sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 2 ja 3 §:ää hallituksen yleisistä tehtävistä ja päätöksenteosta, mainitun luvun 5—7 §:ää hallituksen kokoontumisesta, pöytäkirjasta ja tehtävien siirtämisestä, mainitun luvun 11—16 §:ää hallituksen jäsenen toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta, hallituksen täydentämisestä, konsernisuhteesta ja sopimuksesta ainoan omistajan kanssa sekä mainitun luvun 25—28 §:ää edustamisesta.

9 g §

Ilmoitusvelvollisuus hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista muutoksista Finanssivalvonnalle

Työeläkevakuutusyhtiön on ilmoitettava hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista muutoksista viipymättä Finanssivalvonnalle. Ilmoituksessa on esitettävä selvitys siitä, että hallituksen jäsenet täyttävät 9 e ja 12 §:n ja toimitusjohtaja 11 ja 12 §:n mukaiset vaatimukset.

10 b §

Omistajaohjauksen periaatteet

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten yhtiön omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös yhtiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon työeläkevakuutusyhtiön edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;

3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;

4) miten työeläkevakuutusyhtiö käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos työeläkevakuutusyhtiö ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

11 §

Toimitusjohtaja

Työeläkevakuutusyhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää. Hallitus päättää toimitusjohtajan palkitsemisesta. Jos yhtiöllä on toimitusjohtajan sijainen, myös häneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta.

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen toimitusjohtajan puuttuessa. Lisäksi toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään esteellisyydestä sekä osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa pätemättömän päätöksen noudattamisen kiellosta, mainitun luvun 17 ja 18 §:ssä toimitusjohtajan yleisistä tehtävistä ja läsnäolosta hallituksen kokouksessa, mainitun luvun 20 §:n 2 ja 3 momentissa toimitusjohtajan eroamisesta ja erottamisesta ja mainitun luvun 25 ja 26 §:ssä edustamisesta.

12 d §

Sisäinen valvonta

Hallituksen jäsen, joka on 10 a §:n nojalla esteellinen päättämään toimesta, ei saa ottaa osaa tällaisen toimen sisäiseen valvontaan.

12 j §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä;
- 2) sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja tekotavasta;
- 3) työeläkevakuutusyhtiön sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta;
- 4) 9 g §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista.

HE 313/2018 vp

13 a §

Hallituksen tehtävät tilintarkastuksen aikana

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on seurattava tilintarkastusta sekä seurattava ja arvioitava tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden palveluiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

2.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain (947/2016) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Hallintoneuvoston kokoonpanoon ennen vuonna 2019 valittavan hallintoneuvoston valintaa sovelletaan 9 b §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2016. Hallituksen kokoonpanoon ennen vuodelle 2020 valittavan hallituksen valintaa sovelletaan 9 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2016. Hallituksen kokoonpanon tulee olla lailla 947/2016 muutetun 9 e §:n 3 momentin mukainen 1 päivästä tammikuuta 2020 alkaen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eläkesäätiölakiin (1774/1995) uusi 6 b § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

6 b §

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan AB-eläkesäätiön ja B-eläkesäätiön hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten eläkesäätiön omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös eläkesäätiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon eläkesäätiön edut.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan AB-eläkesäätiön B-osaston ja B-eläkesäätiön omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten eläkesäätiö käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa;
- 5) miten eläkesäätiö tunnistaa, ehkäisee ja estää vaikuttamiseen liittyviä eturistiriitoja.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan AB-eläkesäätiön B-osaston ja B-eläkesäätiön on julkistettava internetsivuillaan tai pidettävä muutoin vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan AB-eläkesäätiön B-osaston ja B-eläkesäätiön on julkistettava internetsivuillaan tai pidettävä muutoin vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos eläkesäätiö ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

4.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vakuutuskassalakiin (1164/1992) uusi 9 b § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

9 b §

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten eläkekassan omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös eläkekassan toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon eläkekassan edut.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten eläkekassa käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa;
- 5) miten eläkekassa tunnistaa, ehkäisee ja estää vaikuttamiseen liittyviä eturistiriitoja.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan on julkistettava internetsivuillaan tai pidettävä muutoin vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan on julkistettava internetsivuillaan tai pidettävä muutoin vastaavalla tavalla yleisesti saatavilla maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos eläkekassa ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

5.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään merimieseläkelakiin (1290/2006) uusi 184 b § seuraavasti:

184 b §

Omistajaohjauksen periaatteet

Eläkekassan hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten eläkekassan omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös eläkekassan toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon eläkekassan edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten eläkekassa käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa;
- 5) miten eläkekassa tunnistaa, ehkäisee ja estää vaikuttamiseen liittyviä eturistiriitoja.

Eläkekassan on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Eläkekassan on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos eläkekassa ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

6.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatalousyrittäjän eläkelakiin (1280/2006) uusi 119 a § seuraavasti:

119 a §

Omistajaohjauksen periaatteet

Eläkelaitoksen hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten eläkelaitoksen omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös eläkelaitoksen toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon eläkelaitoksen edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten eläkelaitos käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa;
- 5) miten eläkelaitos tunnistaa, ehkäisee ja estää vaikuttamiseen liittyviä eturistiriitoja.

Eläkelaitoksen on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Eläkelaitoksen on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos eläkelaitos ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

7.

Laki

Kevasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kevasta annetun lain (66/2016) 10 § seuraavasti:

10 §

Omistajaohjauksen periaatteet

Kevan hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten Kevan omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös Kevan toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon Kevan edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten Keva käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Kevan on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Kevan on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos Keva ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

8.

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtion eläkerahastosta annettuun lakiin (1297/2006) uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §

Omistajaohjauksen periaatteet

Valtion eläkerahaston hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten valtion eläkerahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös valtion eläkerahaston toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon valtion eläkerahaston edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

- 1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;
- 2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;
- 3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;
- 4) miten valtion eläkerahasto käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Valtion eläkerahaston on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Valtion eläkerahaston on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos valtion eläkerahasto ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

9.

Laki

työntekijän eläkelain 168 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 317/2015, sekä
lisätään 168 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1112/2007, 317/2015 ja 69/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Osakkeiden keskimääräisellä vuosituo-toprosentilla tarkoitetaan tämän lain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 11 §:ssä tarkoitettulla kehittyneissä valtioissa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteina olevien osakkeiden keskimääräistä vuosituottoa vähennettynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Keskimääräinen vuosituotto-prosentti lasketaan eläkelaitosten osaketuottojen painotettuna keskiarvona siten, että yksittäisen eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan vaikutus prosenttiin ei ole liian suuri suhteessa muihin eläkelaitoksiin. Keskimääräisen vuosituo-toprosentin laskee Eläketurvakeskus eläkelaitosten antamien tietojen perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset yksittäisen eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan enimmäispaino-osuudesta vuosituo-toprosentin laskennassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki**työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, 6 b §:n 1 momentin 1 kohta, 9 b §:n 4 momentti, 9 f, 9 g ja 10 b §, 11 §:n 1 ja 4 momentti ja 12 j §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti ja 9 f § laissa 246/2018, 6 b §:n 1 momentin 1 kohta laissa 894/2008, 9 b §:n 4 momentti ja 11 §:n 1 momentti laissa 524/2008, 9 g § laissa 309/2015, 10 b §, 11 §:n 4 momentti ja 12 j § laissa 1046/2014, sekä *lisätään* 12 d §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1046/2014, uusi 3 momentti ja lakiin siitä lailla 318/2015 kumotun 13 a §:n tilalle uusi 13 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3—5 ja 11 a §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—19 ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 3 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1—5, 7—12, 12 a, 14—17, 18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24—26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3, 3 a—3 c, 4, 5, 11 a ja 11 b §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—16, 16 a, 17—19, 24 a—24 c ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 2 §:n 2 momenttia, 3, 6 a, 18 ja 18 a §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1, 2, 2 a, 3, 4, 4 a, 5, 7, 7 a, 8—12, 12 a, 14—17, 18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 1, 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24 ja 26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1

HE 313/2018 vp

Voimassa oleva laki

§:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 2, 4 ja 10 §:ää.

6 b §

Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen

Valtioneuvosto voi rajoittaa määräajaksi yhtiön toimiluvan mukaista toimintaa, jos:

1) 6 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty toimiluvan peruuttamisedellytykset eivät täyty; taikka

9 b §

Hallintoneuvosto

Mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa, sovelletaan myös hallintoneuvostoon. Hallintoneuvostoon ja sen jäseniin sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 3—6 §:ssä säädetään hallituksen päätöksenteosta, esteellisyydestä ja kokoontumisesta sekä mitä osakeyhtiölain 6 luvun 11—13 ja 22 §:ssä säädetään hallituksen jäsenen toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta ja hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta sekä mitä osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä säädetään välimiesmenettelystä.

9 f §

Hallitukseen sovellettavat vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännökset

Työeläkevakuutusyhtiön hallitukseen ja

Ehdotus

ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 2, 4 ja 10 §:ää.

6 b §

Toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittaminen

Valtioneuvosto voi rajoittaa määräajaksi yhtiön toimiluvan mukaista toimintaa, jos:

1) 6 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädetty toimiluvan peruuttamisedellytykset täyttyvät; taikka

9 b §

Hallintoneuvosto

Mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa, sovelletaan myös hallintoneuvostoon. Hallintoneuvostoon ja sen jäseniin sovelletaan lisäksi, *mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään esteellisyydestä, osakeyhtiölain 6 luvun 3, 5 ja 6 §:ssä hallituksen päätöksenteosta, kokoontumisesta ja pöytäkirjasta, mainitun luvun 11—13 ja 22 §:ssä hallituksen jäsenen toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta ja hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta ja mainitun lain 24 luvun 3 §:ssä välimiesmenettelystä.*

9 f §

Hallitukseen sovellettavat vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännökset

Työeläkevakuutusyhtiön hallitukseen ja

Voimassa oleva laki

sen jäsenen sekä yhtiön muuhun edustajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 4 §:n 4 momentissa ja 21 §:n 1 kohdassa säädetään hallituksen jäsenten muutokseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta ja 6 luvun 6 §:ssä menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa. Lisäksi hallitukseen ja sen jäsenen sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 2, 3, 5—7, 11—16 ja 25—28 §:ää.

9 g §

Ilmoitusvelvollisuus hallituksen jäsenten muutoksista Finanssivalvonnalle

Työeläkevakuutusyhtiön on ilmoitettava hallituksen jäsenten muutoksista viipymättä Finanssivalvonnalle. Ilmoituksessa on esitettävä selvitys siitä, että hallituksen jäsenet täyttävät 9 e §:n mukaiset vaatimukset.

10 b §

Omistajaohjauksen periaatteet

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten yhtiön omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Periaatteissa on arvioitava myös yhtiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon työeläkevakuutusyhtiön edut.

Ehdotus

sen jäsenen sekä yhtiön muuhun edustajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen hallituksen puuttuessa. Lisäksi hallitukseen ja sen jäsenen sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 2 ja 3 §:ää hallituksen yleisistä tehtävistä ja päätöksenteosta, mainitun luvun 5—7 §:ää hallituksen kokoonnutmisesta, pöytäkirjasta ja tehtävien siirtämisestä, mainitun luvun 11—16 §:ää hallituksen jäsenen toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta, hallituksen täydentämisestä, konsernisuhteesta ja sopimuksesta ainoan omistajan kanssa sekä mainitun luvun 25—28 §:ää edustamisesta.

9 g §

Ilmoitusvelvollisuus hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista muutoksista Finanssivalvonnalle

Työeläkevakuutusyhtiön on ilmoitettava hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista muutoksista viipymättä Finanssivalvonnalle. Ilmoituksessa on esitettävä selvitys siitä, että hallituksen jäsenet täyttävät 9 e ja 12 §:n ja toimitusjohtaja 11 ja 12 §:n mukaiset vaatimukset.

10 b §

Omistajaohjauksen periaatteet

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten yhtiön omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). *Omistajaohjauksen periaatteissa on arvioitava myös yhtiön toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon työeläkevakuutusyhtiön edut.*

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yhtiön on julkistettava omistajaohjauksen periaatteet.

1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;

2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;

3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;

4) miten työeläkevakuutusyhtiö käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Työeläkevakuutusyhtiön on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos työeläkevakuutusyhtiö ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

11 §

Toimitusjohtaja

Työeläkevakuutusyhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää. Jos yhtiöllä on toimitusjohtajan sijainen, häneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta.

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen toimitusjohtajan puuttuessa sekä 6 luvun 4 §:n 5 momentissa ja 21 §:n 1 kohdassa hallituksen jäsenten muutokseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä hallituksen jäsenestä säädetään tämän lain 10 a §:ssä sekä osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa, 17 ja 18 §:ssä, 20 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 25 ja 26 §:ssä.

11 §

Toimitusjohtaja

Työeläkevakuutusyhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää. Hallitus päättää toimitusjohtajan palkitsemisesta. Jos yhtiöllä on toimitusjohtajan sijainen, myös häneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta.

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajaan sovelletaan lisäksi, mitä vakuutusyhtiölain 6 luvun 6 §:ssä säädetään menettelystä toimikelpoisen toimitusjohtajan puuttuessa. Lisäksi toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä tämän lain 10 a §:ssä säädetään esteellisyydestä sekä osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n 2 momentissa pätemättömän päätöksen noudattamisen kiellosta, mainitun luvun 17 ja 18 §:ssä toimitusjohtajan yleisistä tehtävistä ja läsnäolosta hallituksen kokouksessa, mainitun luvun 20 §:n 2 ja 3 momentissa toimitusjohtajan eroamisesta ja erottamisesta.

HE 313/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta ja mainitun luvun 25 ja 26 §:ssä edustamisesta.

12 d §

12 d §

Sisäinen valvonta

Hallituksen jäsen, joka on 10 a §:n nojalla esteellinen päättämään toimesta, ei saa ottaa osaa tällaisen toimen sisäiseen valvontaan.

12 j §

12 j §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä;
- 2) sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja teko-tavasta; *sekä*
- 3) työeläkevakuutusyhtiön sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä;
- 2) sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja teko-tavasta;
- 3) työeläkevakuutusyhtiön sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta;
- 4) 9 g §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista.

13 a §

13 a §

Hallituksen tehtävät tilintarkastuksen aikana

(Kumottu L:lla 20.3.2015/318)

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen on seurattava tilintarkastusta sekä seurattava ja arvioitava tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden palveluiden kuin tilintarkastuspalveluiden tarjoamista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

2.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 b ja 9 e §:n muuttamisesta annetun lain (947/2016) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Hallintoneuvoston kokoonpanoon ennen vuonna 2019 valittavan hallintoneuvoston valintaa sovelletaan 9 b §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa. Hallituksen kokoonpanoon ennen vuonna 2020 valittavan hallituksen valintaa sovelletaan 9 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa.

Hallintoneuvoston kokoonpanoon ennen vuonna 2019 valittavan hallintoneuvoston valintaa sovelletaan 9 b §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli *31 päivänä joulukuuta 2016*. Hallituksen kokoonpanoon ennen vuodelle 2020 valittavan hallituksen valintaa sovelletaan 9 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli *31 päivänä joulukuuta 2016*. Hallituksen kokoonpanon tulee olla lailla 947/2016 muutetun 9 e §:n 3 momentin mukainen *1 päivästä tammikuuta 2020* alkaen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

7.

Laki

Kevasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kevasta annetun lain (66/2016) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Omistajaohjauksen periaatteet

Kevan hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten Kevan omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). Periaatteissa on arvioitava Kevan toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon Kevan edut.

Kevan on julkistettava omistajaohjauksen periaatteet.

Ehdotus

10 §

Omistajaohjauksen periaatteet

Kevan hallituksen on vahvistettava periaatteet siitä, miten Kevan omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään (*omistajaohjauksen periaatteet*). *Omistajaohjauksen periaatteissa* on arvioitava myös Kevan toimitusjohtajan ja palveluksessa olevien henkilöiden muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelinten jäsenyydet ottaen huomioon Kevan edut.

Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella:

1) miten omistajaohjaus liittyy sijoitusstrategiaan;

2) menettelytavat kohdeyhteisöiden toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa;

3) menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä;

4) miten Keva käy vuoropuhelua kohdeyhteisöiden, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa.

Kevan on julkistettava internetsivuillaan maksutta omistajaohjauksen periaatteet.

Kevan on julkistettava internetsivuillaan maksutta 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja

HE 313/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

niiden osalta vuosittainen selvitys omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta. Jos Keva ei kuitenkaan omistajaohjauksen periaatteissaan laadi kuvausta 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista kokonaan tai osittain taikka julkista niitä tietoja tai niitä koskevaa selvitystä omistajaohjauksen periaatteiden täytäntöönpanosta, sen on julkistettava selvitys poikkeamisen syistä.

_____ päivä
*Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 .*

9.

Laki

työntekijän eläkelain 168 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 317/2015, sekä
lisätään 168 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1112/2007, 317/2015 ja 69/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Ehdotus

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Osakkeiden keskimääräisellä vuosituotto-
prosentilla tarkoitetaan tämän lain mukaista
toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja Me-
rimieseläkekassan eläkelaitoksen vakavarai-
suusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajaut-
tamisesta annetun lain (315/2015) 11 §:ssä
tarkoitettulla kehittyneissä valtioissa säännel-
lyllä markkinalla kaupankäynnin kohteina
olevien osakesijoitusten keskimääräistä vuosi-
tuottoa vähennettynä yhdellä prosenttiyksiköllä.
Keskimääräistä vuosituottoa lasket-
taessa yhden eläkelaitoksen osuus edellä
tarkoitetuista sijoituksista voi olla enintään
20 prosenttia. Keskimääräisen vuosituotto-
prosentin laskee Eläketurvakeskus eläkelai-
tosten antamien tietojen perusteella.

Osakkeiden keskimääräisellä vuosituotto-
prosentilla tarkoitetaan tämän lain mukaista
toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja Me-
rimieseläkekassan eläkelaitoksen vakavarai-
suusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajaut-
tamisesta annetun lain (315/2015) 11 §:ssä
tarkoitettulla kehittyneissä valtioissa säännel-
lyllä markkinalla kaupankäynnin kohteina
olevien osakkeiden keskimääräistä vuosi-
tuottoa vähennettynä yhdellä prosenttiyksiköllä.
Keskimääräinen vuosituotto prosentti
lasketaan eläkelaitosten osaketuottojen pai-
notettuna keskiarvona siten, että yksittäisen
eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan vai-
kus prosenttiin ei ole liian suuri suhteessa
muihin eläkelaitoksiin. Keskimääräisen vuosi-
tuottoprosentin laskee Eläketurvakeskus
eläkelaitosten antamien tietojen perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella
annetaan tarkemmat säännökset yksittäisen
eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan
*enimmäispaino-osuudesta vuosituotto*pro-
sentin laskennassa.

HE 313/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus

osakesijoitusten vuosituottoprosentin laskennassa käytettävästä eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan enimmäispaino-osuudesta

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Yksittäisen eläkelaitoksen enimmäispaino-osuus

Työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 3 momentissa tarkoitettua osakkeiden keskimääräistä vuosituottoprosenttia laskettaessa yksittäisen eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan paino-osuus työntekijän eläkelain 168 §:n 3 momentissa tarkoitetuista sijoituksista rajoitetaan enintään 15 prosenttiin lisättynä paino-osuudella, joka saadaan jakamalla 15 prosentin rajoituksen ylittävien paino-osuuksien summa kaikille eläkelaitoksille ja Merimieseläkekassalle niiden rajoitettujen paino-osuuksien suhteessa.

2 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan [1 päivänä huhtikuuta 2019], ja sitä sovelletaan ensimmäisen kerran laskettaessa vuoden 2019 [toisen] vuosineljänneksen osakkeiden keskimääräistä vuosituottoprosenttia.